

AZ ORSZÁGOS
M. KIR. MINTARAJZISKOLÁNAK
ÉS
RAJZTANÁRKÉPZŐNEK
ÉRTESITŐJE

AZ 1897—98. TANÉVRŐL.

AZ INTÉZET CZÉLJA, SZERVEZETE ÉS TANTERVÉNEK
KIVONATÁVAL,

VALAMINT A RAJZTANÁRVIZSGÁLATI SZABÁLYZAT TELJES SZÖVEGÉVEL

KÖZLI

KELETI GUSZTÁV

IGAZGATÓ.

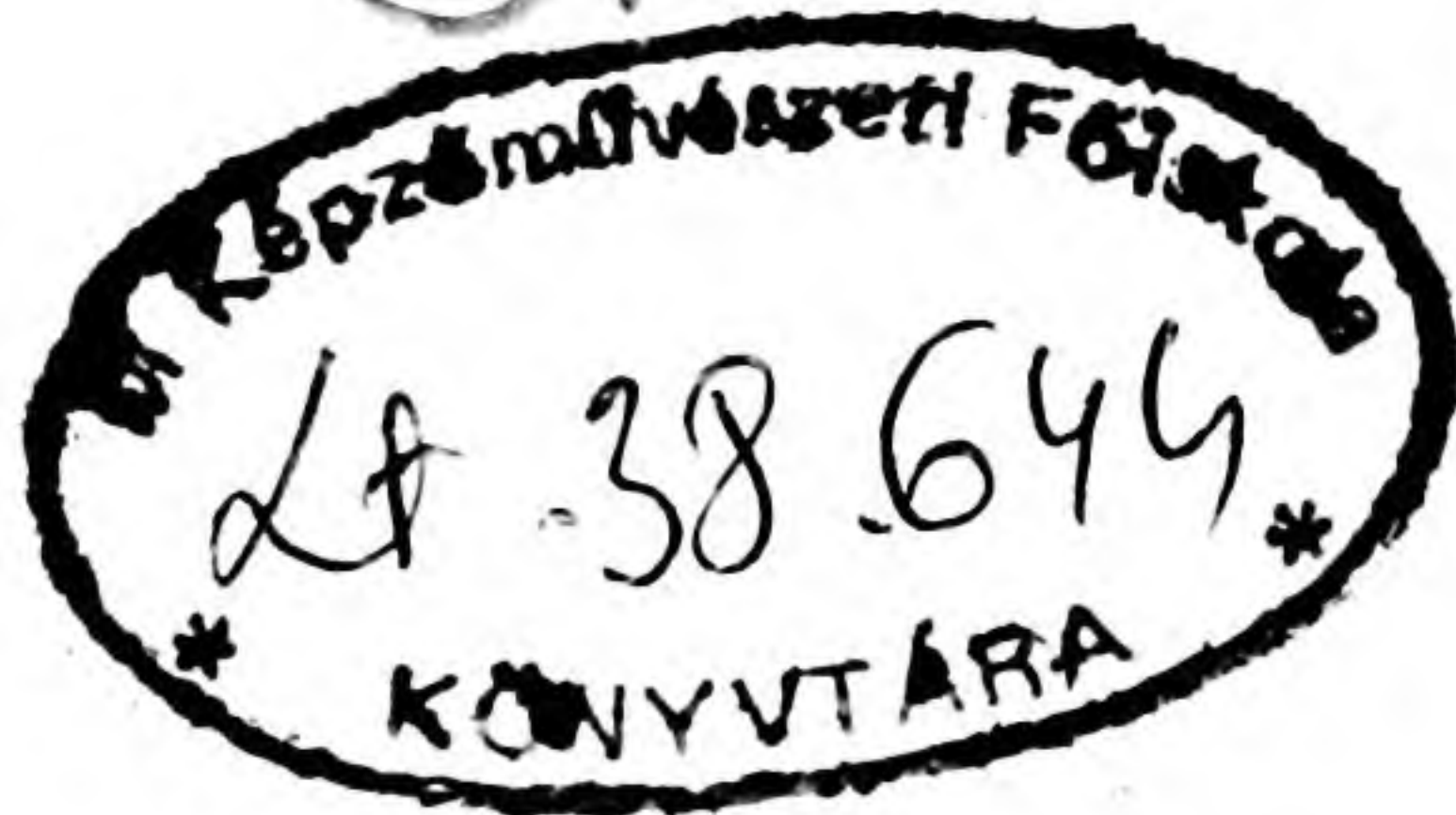

BUDAPEST.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

1898.

D. 50.

AZ INTÉZET CZÉLJA ÉS FELADATA.

Az országos magyar királyi mintarajziskolának és rajztanárképzőnek feladata rendszeres tanítás útján a jelenkor igényeinek és az ország szükségletének megfelelő *rajztanárokat*, illetve *rajztanítókat* és *rajztanítónőket* szakszerűen kiképezni, — valamint tehetséges ifjakat és nőket, kik a képzőművészetek valamely ágára, különösen pedig a *festészetre* vagy *szobrászatra* szánják magukat, a szükséges ismeretek nyújtása és tehetségüknek gyakorlati fejlesztése útján művészi hivatásukra előkészíteni.

I.

KIVONAT A SZERVEZETI SZABALYZATBÓL.

Az intézet hivatásához képest három szaktanfolyamot egyesít magában, u. m.:

- a) a rajztanár- és rajztanítójelöltek,
- b) a rajztanítónőjelöltek és
- c) a művésznövendékek (leendő festészek és szobrászok) tanfolyamait.

A rajztanítónők tanfolyamaiban a rendelkezésre álló tanhelyiségek által korlátozott számban női művésznövendékek is vehetnek részt, ha a megfelelő előkészültséget igazolták.

Az intézet növendékei *rendesek* vagy *rendkívüli* látogatók. (L. felvételi szabályzat 1. §.)

Az intézet teljes tanfolyamai négy évre terjednek. A mennyiben azonban valaki négy éven túl akarná az intézetet látogatni, ennek megengedése a tanári testület határozatától függ.

Ezen szervezeti szabályzat hivatalos mellékletét képezik az intézet három szaktanfolyama részére megállapított részletes tantervek. (L. melléklet A, B, C.)

A szaktanfolyamok tanterveit a tanári testület állapítja meg és azokat jóváhagyás végett a vallás- és közoktatásügyi magyar kir. minister elé terjeszti.

A tantervekbe felvett tantárgyak természete és a tanítással elérendő cél határozza meg, vajjon azoknak anyaga folyton ismétlődve vagy évről-évre váltakozva adassék-e elő. Az előadásban a

tanár a tananyag terjedelmét illetőleg a tanári testület által megállapított programot követi.

A tanulmányok egyik kiegészítő részét képezi az intézeti szakkönyvtár használata, melynek módozatait a könyvtári szabályzat állapítja meg.

Az oktatásnál használt és a tantermekbe kitett taneszközök és minták, valamint az intézeti fősztöde öntvényei csak az intézet helyiségeiben használhatók és abból magánhasználatra el nem vihetők.

A fősztöde a szobrász-tanár felügyelete alatt áll; ugyanő ellenőrzi a fösztöde sokszorosítását is.

A növendékek előmenetelének megítélése és megállapítása végett gyakorlati munkálataik tanfélévenként osztályoztatnak, a rendes növendékek pedig kötelesek a *geometriai szakokból* — ezenkívül a rajztanár, — illetve a rajztanító- és a rajztanítónő-jelöltek *az ált. nevelés- és oktatástanból*, valamint a *magyar nyelv és irodalomból* félévenként kollokviumokat tenni.

A többi elméleti tantárgyakból a növendékek kollokviumokra kötelezve nincsenek. E tárgyak hallgatása alól azonban nincsenek fölmentve még azok a növendékek sem, kik a *rajztanításra képezítő vizsgálatokról* szóló szabályzat 8. §-ában említett tantárgyakból vizsgálatot tenni nem tartoznak.

Az osztályozást a tanári testület összes ülésében állapítja meg s az eredmény az e célra szolgáló törzskönyvbe jegyeztetik be, melyben az osztályzatokat az illető szaktanárok sajátkezű aláírásukkal hitelesítik.

Az osztályzatok fokozata:

1 = kitünő, 2 = jeles, 3 = jó, 4 = elégséges, 5 = elégtelen, 0 = nem osztályozható.

A szorgalom csak a gyakorlati tantárgyaknál osztályoztatik, valamint oly elméleti tantárgyaknál, a hol azok gyakorlatokkal vannak egybekötve.

A rendes növendékeknek tanfélévenként a törzskönyv számára való hivatkozással «Tanbizonyítványok» adatnak ki, melyek

hiteles értesítés jellegével bírnak ; a rajztanár- és rajztanító-, illetőleg rajztanítónőjelöltek pedig a négy évi tanfolyam végén teendő államvizsgálat eredménye alapján tanképesítő oklevelet nyernek.

A rendkívüli látogatók rendes tanbizonyítványra igényt nem tarthatnak, hanem e helyett, az osztályzatok feltüntetésével, hivatalos bizonylatot nyerhetnek arról, hogy az intézetet látogatták.

A tanképesítő vizsgálatok rendszerint minden tanév végén, azaz június hó második felében a rajztanításra képesítő külön országos bizottság előtt tartatnak meg.

A képesítő vizsgálatok rendjét és módját külön függelékben idecsatolt *«szabályzat a rajztanításra képesítő vizsgálatokról»* állapítja meg.

A tanév szeptember hó elején kezdődik, első fele január hó utolsó napján végződik. A második tanfélév pedig február hó elején kezdődik és június hó közepén végződik.

Szünnapok évközben a következők :

1. minden vasárnap ;
2. a róm. kath. egyház ünnepei ;
3. Ő Felsége a király nevenapja (október 4.) ;
4. Ő Felsége a királyné nevenapja (november 19.) ;
5. halottak napja ;
6. karácsony és újév alkalmából december 24-étől január hó 2-áig ;
7. a farsang két utolsó napja és hamvazó szerda ;
8. a husvétünnep alkalmából virágvasárnaptól bezárólag az ünnep utáni keddig ;
9. márczius 15-ike ;
10. május hó 1. napja ;
11. a pünkösd utáni kedd ;
12. a koronázás évfordulója.

Ezenkívül az igazgatónak jogában áll minden tanévben három szünnapot engedélyezni.

Az intézet rendes *növendékei* a vallás- és közoktatásügyi

magyar kir. minister 1888. évi február hó 15-én 6051. sz. a. kelt rendelete értelmében a véderőutasításban körülirt szabályok korlátai között az egyévi önkéntesi szolgálatra akkor is igényt tarthatnak, ha az intézetbe nem érettségi bizonyítvány alapján vétettek fel.*

Az intézet a növendékek munkálataiból időnként saját helyiségeiben nyilvános kiállítást rendez.

Az intézet «*Szervezeti, felvételi, tanulmányi és fegyelmi*» szabályzatát térítvény mellett minden növendék megkapja; miért is e szabályzatok nem ismerése senki részéről mentségül el nem fogadtatik.

* Miután a fenti egyenjogusítás magyarázata körül könnyen félreértések merülhetnének föl, szükségesnek mutatkozik az intézeti növendékek szempontjából itt a következőket megjegyezni:

1. Az egyévi önkéntesség kedvezménye csakis az intézet *rendes növendékeit* illeti meg: minélfogva a rendkívüli látogatók arra igényt nem tarthatnak.

2. Azok, kik csak az intézet elhagyása után lépnek a hadköteles korba, amennyiben az előbbi pontban említett föltételnek megfelelnek, igazolni tartoznak, hogy az intézet teljes tanfolyamát szabályszerűen elvégezték.

3. Ha az intézet növendékét még a tanfolyam elvégzése előtt éri utól a hadkötelesség, ez esetben szükséges, hogy midőn az első korosztályba lép, legalább az utolsó évfolyam, (a IV. osztály) tanulója legyen, mert ellenkező esetben, (ha például még csak a III. osztály tanulója volna a növendék, midőn először kell a sorozó bizottság elé állania), az egyévi önkéntesi kedvezményre igényt nem tarthat. Megjegyzendő, hogy azok is, kik az intézet legfelsőbb évfolyamába járnak, az első korosztályba való belépésük alkalmával, hitelesen igazolni tartoznak, hogy tanulmányaik befejezésével nem önhibájokból késtek el.

4. A 3. pontban említett növendékek, amennyiben minden feltételnek eleget tettek, egyévi önkéntesek gyanánt csakis feltételesen és a végleges határozatnak a tanulmányok befejezéseig való függőben tartása mellett, vétetnek fel. Miből következik, hogy azok, kik abban hagyják tanulmányaikat, avagy tanulmányaiknak kellő eredménnyel történt bevezését a maga idejében nem képesek igazolni: *a három évi tényleges szolgálatra, illetőleg, ha a honvédséghez tartoznak, a honvédségi törvénytől való tényleges szolgálatra utólagosan behivatnak.*

5. A tanulmányok szabályszerű bevezését a rajztanár- és rajztanító jelöltekre nézve a négy évi tanfolyam végén államvizsgálat útján szerzendő rajztanári, illetve rajztanítói képesítő oklevél, — a művésznövendékekre nézve pedig legalább három évi tanfolyamnak látogatását tanusító jó bizonyítvány igazolja, mely okmány az egyévi önkéntesek gyanánt feltételesen befogadott növendékek által közvetlenül a tanfolyam befejezése után, azok részéről, a kiknek pótvizsgát kell tenniök, legkésőbb a tanfolyam utolsó évének október 1. napjáig az illető csapat-test parancsnokságához terjesztendő be.

6. Az intézet azon növendékeit, kik érettségi bizonyítvány alapján vétettek fel, a fenti intézkedések természetesen nem érintik.

A) Melléklet.

A rajztanár- és rajztanítójelöltek tanterve.

I. ALAKRAJZ.

I. osztály. Télen 8, nyáron 12 heti óra.

Domború fész- és élő fejminták után való rajzolás.

II. osztály. Télen 10, nyáron 15 heti óra.

Élő fejminták után való rajzolás és festés.

III. osztály. Télen 10, nyáron 15 heti óra.

Élő minták és antik szobormintákról való rajzolás.

IV. osztály. Télen 10, nyáron 15 heti óra.

Élő fejminta után való rajzolás, festés és aktrajzolás.

II. ÉPÍTÉSZETI STIL ÉS ALAKTAN.

III. osztály Heti 8 óra.

I. Elmélet.

a) Alaktan. A művészetekről általában. Az építőművészetről. Az építészeti alaktan fogalma és tárgya. Az építőművészet formanyelve, e formák eredete. A művészi alakítás törvényei és tényezői: célszerűség, szépség, anyag, stil. Az építészeti ábrázolás módja. Az épület főrészei. A formai kiképzés jelképes elemei. Az épület külső kiképzése: vízszintes- és függőleges tagozások, a falsíkok kiképzése s a nyílások különböző alakjai, a leggyakrabban előforduló tetőformák. Belső kiképzés: padló, mennyezet, boltozat.

b) Stiltan. A régi keleti népek építőművészetének jellemzése és összehasonlítása. Az ó-kori klasszikus építészet. (Görögország, Róma). Újabbkori stílusok (renaissance, barock).

II. Gyakorlat.

a) Építészeti részletek rajzolása az előadás után készített vázlatok és mintalapok alapján árnyékszerkesztésekkel, egyszerűbb feladatok önálló kidolgozása.

b) Részletes tanulmányok rajzolása az ó-kori classikus- és a renaissance építészet köréből válogatott minták nyomán.

c) (Műhelyi rajz). Építő ipari tárgyak kivitelének alapjául szolgáló rajzok készítése megfelelő méretekben, a különböző szerkezetek feltüntetésével.

III. ÉPÍTÉSZETI RAJZ.

IV. osztály. Heti 8 óra.

a) *Elmélet.* A műépítészeti stilek folytatólagos ismertetése. Középkori építészet.

b) *Gyakorlat.* Tanulmányok rajzolása a középkori (román, góth) építészet köréből vett jeles példák nyomán.

IV. ÉKÍTMÉNYES RAJZ.

I. osztály. Heti 8 óra.

Síkékítmények rajzolása tömeges tanítás mellett, különös tekintettel a jellegzetes összefoglalható formák gyors felvázolására. Domború ékítmények rajzolása, a különböző rajzszerkek és anyagok kezelésében, valamint a különböző előadási módokban való gyakorlatok.

Geometriai síkékítmények, harmonikus szín összeállítási gyakorlatok.

II. osztály. Heti 8 óra.

Folytatása a domború mintákról való rajzolásnak, továbbá sík-diszítményi tanulmányok főleg a görög és renaissance stilben. Tervezési gyakorlatok.

V. IPARMŰVÉSZETI RAJZ.

III. és IV. osztály. Heti 8 óra.

Elmélkedések a művészeti formák fejlődéséről a különböző nemzeteknél különböző korszakokban.

Az intézet főszöntvény-, fénykép-, metszet- és könyvtárában őrzött művek ékítményes motívumainak tanulmányozása és vázolatása. Az országos iparművészeti muzeumbeli és egyéb eredeti

műtárgyak felvétele. Egyszerűbb ékítményes részletekre és ilyenek összetételére terjedő compositio-gyakorlatok. Önálló tervezgetés az iparművészet különböző ágai s a dekoratív építészet köréből, u. m. szövetek, butorok, sgraffitó, keramikai művek, fémöntvények és egyéb műtárgyak.

VI. IPARMŰVÉSZETI STILTAN.

III. osztály. Félévi tantárgy. Heti 2 óra.

Azon stiltani elvek ismertetése, a melyek a természetszerűnek, a czélszerű és anyagszerűnek kifolyásai; a művészi szépnek alapfeltételei.

a) Általános rész. Az ornament osztályozása, szerkesztése és decoratív hatása. A szintan elmélete és a színharmonia. Az alaki szép törvényei; az alaki összhang és *stilszerűség*.

b) Az ipari termékek előállításai, valamint az ipari alakok stilszerű megoldásai. A textil, a keramia, tektonika, stereotomia ipar alakjai és ornamentjei.

VII. SZEMLELETI LÁTSZATTAN.

I. és II. osztály. Heti 2—2 óra.

Geometriai testeknek és ezekből összeállított csoportozatoknak, valamint építészeti alkatrészek és csendéletszerű motívumoknak pusztán szemlélet alapján szabadkézzel való ábrázolása; gyakorlatok szén, kréta, ecset és czeruzával, gyors- és könnyedkezelésben; főszólyt fektetve a helyes látás érzékének fejlesztésére.

A rajzgyakorlatok kapcsán megismertetése a legelemibb látzattani törvényeknek és azoknak gyakorlati alkalmazása. A vetett árnyékoknak részben közvetlen megfigyelés alapján való feltüntetése, részben szabad kézzel való megszerkesztése; az intenzitás fokozatainak hű ábrázolása, — természetes és mesterséges világítás mellett. Végül gyors vázolás gyakorlatok.

A kezdők tömegesen nagyméretű geometriai testek és testcsoportokról lehetőleg nagy arányokban rajzolnak, a haladók

kisebb domboru minták után különböző nagyságu rajzgyakorlatokat végeznek.

VIII. MINTÁZÁS.

I. osztály. Heti 6 óra.

Mintázási gyakorlatok, különösen domború ékítményes minták, valamint az emberi test egyes részeit ábrázoló főszminták nyomán.

II. osztály. Heti 6 óra.

Ékítményes mintázási gyakorlatok lapminták után és domborművű mintázási gyakorlatok teljes idomú főszminták nyomán, adott méretek szerint.

IX. PLANIMETRIA.

I. osztály. Heti 4 óra előadás és 2 óra rajzolás.

1. Bevezetés.

2. A *térelemek* (pont, egyenes) helyzeti vonatkozásai és az egyenesvonalu síkidomok képzése általában.

3. Az *alapidomok* (határolt egyenes, kör, szög, öv) helyzeti és metrikus vonatkozásai.

4. A *főidomok*, ugyanis:

a) az *egyenes vonaluk* (pont- és sugársor, három-, négy- és sokszög) alkotó részei, projectivitása (congruentia, affinitás és axialis simmetria, hasonlóság és centrikus simmetria, collineatio és involutió), transversálisai és területe.

b) a *görbe és vegyes vonaluk*, és pedig:

α) A *kör*; vonatkozások a térelemek- és az előbb tárgyalt idomokra (projectivikus, potenciális, polárikus és harmonikus tulajdonságok), kerület és terület.

β) A *kúpszeletek* elemei.

γ) A *cycloidok*, evolvensék és az alkalmazott csigavonalak leírása és szerkesztése.

Constructiv föladatak az egész tárgykörből.

X. STEREOMETRIA ÉS ÁBRÁZOLÓ GEOMETRIA.

II. és III. osztály. Heti 4 óra. 2 óra előadás és 2 óra rajz.

1. Stereometria.

1. A *térelemek* (pont, egyenes, sík) helyzeti vonatkozásai és az egyenes vonalú és sík lapú téridomok képzése általában.

2. Az *alapidomok* (kitérő [torz] egyenespár, pont és sík, egyenes és sík, lapszög, réteg, testszög) helyzeti és metrikus vonatkozásai.

3. A *főidomok*, és pedig:

α) a *síklapúak* (szögletes testek) [hasáb, gúla és általános polyeder] alkotó részei, transversális síkjai, congruentiája és axiális simmetriája, hasonlósága és centrikus simmetriája, felülete és köbtartalma.

β) a *görbe- és vegyeslapúak* (gömbölyű testek) [henger, kúp, gömb] alkotórészei, transversális síkjai, stb. — mint előbb.

Constructiv feladatok az egész tárgykörből.

2. Orthogonális ábrázolás.

1. Bevezetés.

2. A *térelemek* ábrázolása két és több képsíkban.

3. A *térelemek* relativ vonatkozásai, különösen metszések, távolságok és szögek.

4. A sík idomok ábrázolása.

5. A testek (hasáb, gúla, henger, kúp, forgástestek) ábrázolása; relativ vonatkozásaik a *térelemekre* és egymásra.

6. Megvilágítási viszonyok, u. m. vetett, saját árnyék és a megvilágítás intenzitása.*

7. Idomok helyzettransformációi; képsíktransformációk.*

8. Az orthogonális és klinogonális axonometria elemei.

9. Constructiv feladatok az egész tárgykörből.

* *Jegyzet.* A 6. és 7. pontban foglaltak alkalmilag tárgyalatnak.

XI. GEOMETRIAI MÓDSZERTAN.

IV. osztály. Heti 2 óra előadás.

1. A rajzoló geometria tananyagának módszeres kezelése a középiskola 4 alsó osztályában és a polgári iskolában, különös tekintettel az előadási képesség fejlesztésére.
2. Próbaelőadások.
3. A geodäsia és a situatio-rajzolás elemei gyakorlati mérésekkel.
4. A legszokásosabb geographiai fókálózatok szerkesztése.

XII. LÁTSZATTAN (CENTRÁLIS ÁBRÁZOLÁS).

III. és IV. osztály. Heti 2 óra előadás és 2—8 óra rajz.

Bevezetésül: látszati képek szerkesztése az orthogonális ábrázolás alapján.

I. Elméleti rész.

1. A térelemek (pont, egyenes és sík) *centrális ábrázolása és helyzeti megállapítása* egy síkon.
2. A térelemek *helyzeti vonatkozásai*: metsző egyenesek, két sík metszése. Vegyes helyzeti feladatok.
3. A térelemek *méretes vonatkozásai*: képsíkszögük, síkban fekvő elemek beforgatása, az eredeti megállapítása, egyenesek osztása, adott osztás átvitele osztó egyenesek által, az osztási kör; az egyenesnek és a síknak szög szerinti vonatkozása. Síkok hajlási szögei, síkok elhelyezése adatok szerint.
4. Segédműveletek korlátolt képsíkon: összevonási középpont alkalmazása, összevont segédkép, egyenlőközű egyenesek képeinek szerkesztése iránypont használása nélkül.
5. Különféle mértékegységek és lépték rendszerek alkalmazása, hálók.
6. Az elnyulások és visszás helyzetek határai.
7. A kör és más sík görbék centrális ábrázolása.

2. Gyakorlati rész.

Leginkább a IV. osztály számára. Heti 2—8 óra rajzolás.

1. Ékített síkok centrális ábrázolása.
2. Síkok által határolt testek, forgási testek, testcsoportok ábrázolása.
3. Az építészet köréből vett tárgyak.
4. Árnyékszerkesztés természetes és mesterséges világítás feltétele mellett.
5. Tükörképek a tükör síkjának különböző állásai mellett.
6. Adott látszati képek kifejtése (visszafejtése) és hibáinak javítása.
7. Látszati képek tervezete.

XIII. BONCZALAKTAN.

II. osztály. Heti 1 óra.

Az emberi test külalakját meghatározó csontok, inak, izmok idomai, kölcsönös aránya és mozgása törvényeinek magyarázata és rajzolása, fali ábrák, boncztani készülékek és az élő természetből vett minták nyomán.

XIV. ÁLTALÁNOS NEVELÉS ÉS OKTATÁSTAN.

III. osztály. Heti 2 óra.

A) *Általános neveléstan.* A nevelés fogalma és a neveléstan felosztása. A testi nevelés körében szem előtt tartandó szabályok, különös tekintettel az iskolai egészségtanra. Az *értelmi nevelés körében* követendő főbb szabályok ismertetése, kapcsolatban a szemlélődő, képzetalkotó, gondolkozó, emlékező és képzelődő lelki tehetségeknek tüzetes leírásával, a logika tételeinek ismertetésével. A *kedély-neveléstan* föltételei, összeköttetésben a különféle érzelmek, hangulatok és indulatok leírásával, különös tekintettel a szépízlés fejlesztésének szabályaira.

Az *erkölcsi nevelés* körében érvényesítendő szabályok, az ösztönöknek, vágyaknak, hajlamoknak, szenvedélyeknek, a vérmérsékletnek és az egyéni jellemvonásoknak ismertetésével kapcsolatban.

Az iskolai nevelés és fegyelemtartás tételei kellő tekintettel az egyes iskolák növendékeinek erkölcsi fejlettségére és a nemzeti nevelés követelményeire. Az iskolai nevelésre és fegyelemtartásra vonatkozó irodalomnak rövid áttekintése és a közoktatásügyi kormány által kiadott s ezen teendőkre vonatkozó rendeletek ismertetése.

B) Általános oktatástan. Az oktatástan fogalma és felosztása. Az oktatás körében szem előtt tartandó főelvek és az ezekből származó szabályok ismertetése.

Az *iskolai oktatás* célja tekintettel az egyes tanintézetek feladatára. A tananyag megállapítására vonatkozó általános oktatástani szabályok ismertetése, különös tekintettel az egyes iskolák számára készült *tantervek* azon részleteire, a melyek a rajzolás tanítására vonatkoznak. A *tanmenetek* megállapítására vonatkozó általános szabályok. A *tanalakoknak*, nevezetesen a közlő vagy előadó tanalaknak, az előmutató, a kikérdező, a kifejtő, az ön-oktató és az emlékeltető tanalaknak ismertetése és az ezekre vonatkozó oktatástani tételek. Az egyes tanítási órák helyes felhasználására vonatkozó oktatási szabályok. Az oktatástanra vonatkozó irodalom ismertetése, különös tekintettel a rajztanítás módszerének fejlődését feltüntető művekre. — A magyar közoktatásügy fejlődésének rövid története, kapcsolatban az általános neveléstörténet főrészeleteinek ismertetésével. — A kormány által kibocsátott módszertani utasítások ismertetése.

XV. MŰVÉSZETEK TÖRTÉNETE.

II., III. és IV. osztály. Heti 2 óra.

Hat fél éven át, félévenként váltakozó anyag tárgyalása mellett. Összefoglaló képe a művészeti szépnek a mint az a különböző népeknél, különböző korszakokban az építészet, a festészet és a szobrászat, valamint a művészi műipar termékeiben nyilvánult.

A régi keleti népek, valamint Görögország és Róma, utóbb a középkor és a renaissance művészetének története.

XVI. MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM.

II. és III. osztály. Heti 2 órában.

a) Bevezetés az irodalomba; æsthetikai alapfogalmak. Újabbkori magyar költői művek magyarázata évenként váltakozó műfaji sorozatban.

b) *Irodalomtörténet.* Bevezetésül: a régibb magyar irodalom rövid áttekintése Kazinczytól kezdve az újabbkori magyar irodalom tüzetes ismertetése, különös tekintettel a szerkesztés és nyelvbeli előadás művészibb kivitelére. — Stílusgyakorlatok.

B) Melléklet.

A rajztanítónőjelöltek tanfolyamának tanterve.

I. ALAKRAJZ ÉS FESTÉS.

I. osztály. Télen heti 8, nyáron 12 óra.

Domboru föszmintákról való rajzolás.

II. osztály. Télen heti 8, nyáron 12 óra.

Domboru föszmintákról való festés és élő minták utáni rajzolás.

III. és IV. osztály. Télen heti 10, nyáron 15 óra.

Élő minták után való rajzolás és festés.

II. ÉKÍTMÉNYES RAJZ.

I. osztály. Heti 8 óra.

Síkékítmények rajzolása. Tömeges tanítás mellett különös tekintettel a jellegzetes összefoglalható formák gyors felvázolására. Domboru ékítmények rajzolása a különböző rajzszerkezetek és anyagok kezelésében, valamint a különböző előadási módokban való gyakorlatok. Geometriai síkékítmények, harmonikus színösszeállítási gyakorlatok.

II. és III. osztály. Heti 8 óra.

Folytatása a domboru mintákról való rajzolásnak, síkdíszítményi tanulmányok főleg a görög és renaissance stílusban. Tervezési gyakorlatok. Magyar motívumok gyűjtése.

IV. osztály. Heti 4 óra.

Ismétlésképen domború ékítményes minták után való rajolás.

III. IPARMŰVÉSZETI RAJZ.

III. és IV. osztály. Heti 2 óra.

Elmélkedések a művészeti formák fejlődéséről a különböző nemzeteknél különböző korszakokban. Az orsz. iparművészeti muzeumbeli és esetleg egyéb eredeti régi, a női kézimunka körébe tartozó műtárgyak, mint hímzések, csipkék stb. felvétele. Színes síkékítmények tanulmányozása és tervezése, különös tekintettel a női kézimunkákra.

IV. VÍZFESTÉS.

III. és IV. osztály. Heti 6 óra.

Edényneműek, csendéleti tárgyak, virágok, különböző növények s ilyenekből összetett csoportok; hímzési s szövetminták, iparművészeti tárgyak természet után való megfestése, valamint fejtanulmányok élő mintáról.

V. MINTÁZÁS.

I. osztály. Heti 6 óra.

Mintázási gyakorlatok, különösen domború ékítményes minták, valamint az emberi test egyes részeit ábrázoló föszminták nyomán.

Ékítményes mintázási gyakorlatok lapminták után és domborművű mintázási gyakorlatok teljes idomú föszminták nyomán, adott méretek szerint.

VI. SZEMLELETI LÁTSZATTAN.

I. és II. osztály. Heti 2—2 óra.

Geometriai testeknek és ezekből összeállított csoportozatoknak, valamint építészeti alkatrészek és csendéletszerű motívumoknak pusztán szemlélet alapján szabadkézzel való ábrázolása; gyakorlatok szén, kréta, ecset és czeruzával, gyors és könnyed kezelésben; főszólyt fektetve a helyes látás érzékének fejlesztésére.

A rajzgyakorlatok kapcsán megismertetése a legelemibb látzattani törvényeknek és azoknak gyakorlati alkalmazása. A vetett árnyékoknak részben közvetlen megfigyelés alapján való feltűntetése, részben szabadkézzel való megszerkesztése; az intenzitás fokozatainak hű ábrázolása, — természetes és mesterséges világitás mellett. Végül gyors vázolási gyakorlatok.

A kezdők tömegesen nagyméretű geometriai testek és testcsoportokról lehetőleg nagy arányokban rajzolnak, a haladók kisebb domború minták után különböző nagyságú rajzgyakorlatokat végeznek.

VII. ÉPÍTÉSZETI STÍL- ÉS ALAKTAN.

III. osztály. Heti 4 óra.

a) Elmélet. A művészetekről általában, az építő művészetről. Az építészeti alaktan fogalma és tárgya. Az építő művészet formanyelve, a formák eredete. A művészi alakítás törvényei és tényezői: célszerűség, szépség, anyag és stíl. Az építészeti stílusok felsorolása és ismertetése. Az építészeti ábrázolás módja. Az épület főrészei. A formai kiképzés jelképes elemei. Az épület fontosabb részeinek alaki kiképzése a nevezetesebb stílusokban, összehasonlító alapon. Kiváló építészeti alkotások és műemlékek reprodukciókban való bemutatása és méltatása.

b) Gyakorlat. Vázlatszerű rajzok készítése az előadást kísérő rajzok és természet után. Anyaggyűjtés és szakművek ismeretése.

VIII. IPARMŰVÉSZETI STÍLIAN.

III. osztály. Félévi tantárgy, heti 2 óra.

Azon stíltani elvek ismertetése, a melyek a természetszerűnek, a czélszerű és anyagszerűnek kifolyásai; a művészi szépnek alapfeltételei.

A) *Általános ismeretek.* Az ornament osztályozása, szerkesztése és dekoratív hatása. A szintan elmélete és szinharmonia. Az alaki szép törvényei; az alaki összhang és a stílszerűség.

B) *Az ipari termékek előállításai, valamint az ipari alakok stílszerű megoldásai.* A textil, a kerámia, tektonika és stereotomia ipar alakjai és ornamentjei.

IX. GEOMETRIA.

I. osztály. Heti 2 óra.

a) *Planimetria.* A pont és egyenes, továbbá az egyenesek helyzeti vonatkozásai a síkban; az egyenesvonalú síkidomok származtatása s azok helyzeti és méretes vonatkozásai. Kúpszeletek, cikloid-, evolvens- és csigavonalak szerkesztése. Constructiv feladatok kapcsolatban az előadott tananyaggal.

b) *Stereometria.* A pont, vonal és sík helyzeti vonatkozásai a térben. Hajlásszög, lapszög és testszög. A geometriai testek származtatása. A szabályos testek. Gúla, hasáb, kúp, henger, gömb felületének és térfogatának kiszámítása.

X. ÁBRÁZOLÓ GEOMETRIA.

II. osztály. Heti 2 óra.

a) *Bevezetésül.* Egyszerű geometriai testek orthogonális ábrázolása modellek használata mellett.

A pont és a határolatlan egyenes és sík ábrázolása. Új képsíkok alkalmazása tekintettel a négy térnegyedre. Geometriai testek ábrázolása, relativ vonatkozásaik a térelemekre és egymásra. Gyakorló feladatok.

III. osztály. Heti 2 óra.

b) Geometriai testek, majd ezekből összeállított testcsoportok orthogonális ábrázolása és ezek árnyékának megszerkesztése természetes (esetenként mesterséges) világítás fölvétele mellett;

c) centralis vetületek előállítására orthogonális vetületek alapján kapcsolatban árnyékszerkesztési gyakorlatokkal.

XI. LÁTSZATTAN.

IV. osztály. Heti 2 óra.

Centralis vetületek előállítása. Összetettebb testcsoportok látszati képeinek megszerkesztése természetes (esetenként mesterséges) világítás fölvétele mellett. Természet után készült vázlatok constructiv javítása.

XII. BONCZALAKTAN.

II. osztály. Heti 2 óra.

Kivonatosan az emberi test külalakját meghatározó csontok, inak, izmok idomai, kölcsönös aránya és mozgása törvényeinek magyarázata és rajzolása, fali ábrák, boncztani készülékek és az élő természetből vett minták nyomán.

XIII. ÁLTALÁNOS NEVELÉS ÉS OKTATÁSTAN.

III. osztály. Heti 2 óra.

A) *Általános neveléstan.* A nevelés fogalma és a neveléstan felosztása. A testi nevelés körében szem előtt tartandó szabályok, különös tekintettel az iskolai egészségtanra. Az *értelmi nevelés körében* követendő főbb szabályok ismertetése, kapcsolatban a szemlélődő, képzetalkotó, gondolkozó, emlékező és képzelődő lelki tehetségeknek tüzetes leírásával, a logika tételeinek ismertetésével. A *kedély-neveléstan* föltételei, összeköttetésben a különféle érzelmek, hangulatok és indulatok leírásával, különös tekintettel a szépízlés fejlesztésének szabályaira.

Az *erkölcsi nevelés* körében érvényesítendő szabályok, az ösztönöknek, vágyaknak, hajlamoknak, szenvedélyeknek, a vér-

mérsékletnek és az egyéni jellemvonásoknak ismertetésével kapcsolatban. Az iskolai nevelés és fegyelemtartás tételei kellő tekintettel az egyes iskolák növendékeinek erkölcsi fejlettségére és a nemzeti nevelés követelményeire. Az iskolai nevelésre és fegyelemtartásra vonatkozó irodalomnak rövid áttekintése és a közoktatásügyi kormány által kiadott s ezen teendőkre vonatkozó rendeletek ismertetése.

B) Általános oktatástan. Az oktatástan fogalma és felosztása. Az oktatás körében szem előtt tartandó főelvek és az ezekből származó szabályok ismertetése.

Az iskolai oktatás célja tekintettel az egyes tanintézetek feladatára. A tananyag megállapítására vonatkozó általános oktatástani szabályok ismertetése, különös tekintettel az egyes iskolák számára készült *tantervek* azon részleteire, a melyek a rajzolás tanítására vonatkoznak. A *tanmenetek* megállapítására vonatkozó általános szabályok. A *tanalakoknak*, nevezetesen a közlő vagy előadó tanalaknak, az előmutató, a kikérdező, a kifejtő, az önoktató és az emlékeltető tanalaknak ismertetése és az ezekre vonatkozó oktatástani tételek. Az egyes tanítási órák helyes felhasználására vonatkozó oktatástani szabályok. Az oktatástanra vonatkozó irodalom ismertetése, különös tekintettel a rajztanítás módszerének fejlődését feltüntető művekre. — A magyar közoktatásügy fejlődésének rövid története, kapcsolatban az általános neveléstörténet főrészeinek ismertetésével. — A kormány által kibocsátott módszertani utasítások ismertetése.

XIV. MŰVÉSZETEK TÖRTÉNETE.

II., III. és IV. osztály. Heti 1 óra.

Hat féléven át félévenként váltakozó anyag tárgyalása mellett.

Összefoglaló képe a művészeti szépnek a mint az a különböző népeknél, különböző korszakokban az építészet, a festészet és a szobrászat, valamint a művészi ipar termékeiben nyilvánult.

A régi keleti népek, valamint Görögország és Róma, utóbb a középkor és a renaissance művészetének története.

XV. MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM.

II. és III. osztály. Heti 2 óra.

a) Bevezetés az irodalomba; æsthetikai alapfogalmak. Ujabbkori magyar költői művek magyarázata évenként váltakozó műfaji sorozatban.

b) *Irodalomtörténet.* Bevezetésül: a régibb magyar irodalom rövid áttekintése Kazinczytól kezdve az ujabbkori magyar irodalom tüzetes ismertetése, különös tekintettel a szerkesztés és nyelvbéli előadás művészibb kivitelére. — Stílusgyakorlatok.

C) Melléklet.

A művésznövendékek (leendő festészek és szobrászok) tanterve.

I. ALAKRAJZ ÉS FESTÉS.

I. osztály. Heti 16—20 óra.

Domború fős és élőmintáról való rajzolás.

II., III. és IV. osztály. Heti 30—40 óra.

Fej- és egész alakú élőmintáról való rajzolás és festés, a műteremben és szabadban. Esténként aktrajzolás.

II. MINTÁZÁS.

I. és II. osztály. Heti 6—20 óra.

a) Általános mintázási gyakorlatok, különösen domború ékítményes minták, valamint az emberi test egyes részeit ábrázoló fős minták nyomán.

b) Szobrász növendékek részére antik és élő minta után fej és egész alak (akt), valamint állat és redőzet tanulmányok és önálló compositiók.

III. SZEMLÉLETI LÁTSZATTAN.

I. és II. osztály. Heti 2 óra.

Geometriai testeknek és ezekből összeállított csoportozatoknak, valamint építészeti alkatrészek és csendéletszerű motívumoknak pusztán szemlélet alapján szabadkézzel való ábrázolása: gyakorlatok. szén, kréta, ecset és czeruzával, gyors és könnyed kezelésben, főszólyt fektetve a helyes látás érzékének fejlesztésére.

A rajzgyakorlatok kapcsán megismertetése a legelemibb látászattani törvényeknek és azoknak gyakorlati alkalmazása. A vetett árnyékoknak részben közvetlen megfigyelés alapján való feltűntetése, részben szabadkézzel való megszerkesztése; az intenzitás fokozatainak hű ábrázolása, — természetes és mesterséges világítás mellett. Végül gyors vázolósi gyakorlatok.

A kezdők tömegesen nagy méretű geometriai testek és testcsoportokról lehetőleg nagy arányokban rajzolnak, a haladók kisebb domború minták után különböző nagyságú rajzgyakorlatokat végeznek.

IV. BONCZALAKTAN.

II. osztály. Heti 1 óra.

Az emberi test külalakját meghatározó csontok, inak, izmok idomai, kölcsönös aránya és mozgása, törvényeinek magyarázata és rajzolása, fali ábrák, boncztani készülékek és az élő természetből vett minták nyomán.

V. ÉPÍTÉSZETI STÍL- ÉS ALAKTAN.

II. osztály. Heti 4 óra.

a) *Elmélet.* A művészetekről általában. Az építőművészetről. Az építészeti alaktan fogalma és tárgya. Az építőművészet formanyelve, a formák eredete. A művészi alakítás törvényei és tényezői: célszerűség, szépség, anyag, stíl. Az építészeti stílusok felsorolása és ismertetése. Az építészeti ábrázolás módja. Az épület főrészei. A formai kiképzés jelképes elemei. Az épület fontosabb

részeinek alaki kiképzése a nevezetesebb stílusokban, összehasonlító alapon. Kiváló építészeti alkotások és műemlékek reprodukciókban való bemutatása és méltatása.

b) Gyakorlat. Vázlatszerű rajzok készítése az előadást kísérő rajzok és természet után. Anyaggyűjtés és szakművek ismertetése.

VI. ÁBRÁZOLÓ GEOMETRIA.

I. osztály. Heti 4 óra.

a) Az orthogonális ábrázolás. Geometriai testeknek és testcsoportoknak, továbbá az építészet köréből vett tárgyaknak és összeállításoknak modellek, rajzok és adatok alapján való orthogonális ábrázolása, árnyékszerkesztési gyakorlatok fokozatos bevonásával.

b) Centralis ábrázolás. (Perspektiva). Látszati képek szerkesztése az orthogonális vetületek alapján.

VII. LÁTSZATTAN (PERSPECTIVA.)

II. osztály. Heti 4 óra.

Centralis vetületek előállítása; a fontosabb helyzeti és méretes vonatkozások. Összetettebb látszati képek szerkesztése természetes és mesterséges világítás mellett természet után készült vázlatok constructiv javítása.

VIII. MŰVÉSZETEK TÖRTÉNETE.

II., III. és IV. osztály. Hetenként 2 óra.

Hat féleven át, félevenként váltakozó anyag tárgyalása mellett. Összefoglaló képe a művészeti szépnek, a mint az a különböző népeknél különböző korszakokban az építészet, a festészet és a szobrászat, valamint a művészi ipar termékeiben nyilvánult.

A régi keleti népek, valamint Görögország és Róma, utóbb a középkor és a renaissance művészetének története.

II.

FELVÉTELI-, TANULMÁNYI- ÉS FEGYELMI
SZABÁLYZAT.

1. §.

Az intézet növendékei külön céljaikhoz képest lehetnek:

- a) rajztanár- illetve rajztanító- vagy rajztanítónőjelöltek;
- b) művésznövendékek;
- c) rendkívüli látogatók.

2. §.

A növendékek fölvételének közös föltételei:

- a) a betöltött 16-ik korév;
- b) ép látóérzék;
- c) megfelelő gyakorlottság a szabadkézi rajzolásban, a minek kellő foka külön fölvételi vizsgálat útján igazolandó.

3. §.

A felvétel feltételei az elméleti előképzettséget illetőleg:

- a) rajztanárjelöltekre nézve: középiskolai érettségi bizonyítvány; *
- b) a rajztanító-jelöltekre nézve: elemi iskolai tanítói oklevél; **
- c) rajztanítónő-jelöltekre nézve: elemi iskolai tanítónői oklevél.

Kivételesen négy polgári- vagy felsőbb leányiskolai osztály sikeres elvégzése alapján is van felvételnek helye; az ily növendékek azonban a tanfolyam bevégeztével csak az esetben számíthatnak arra, hogy képesítő vizsgálatra bocsáttassanak, ha a tanfolyam tartama alatt a fentebb említett teljes elméleti előképzettséget

* Felsőbb kereskedelmi iskolai érettségi bizonyítvánnyal bíró jelentkezők a középiskolai rajztanárképző tanfolyamra fel nem vehetők. (A vall.- és közokt. min. 1897. évi 68,012. sz. rendelete.)

** L. Függelék. Szabályzat a rajztanításra képesítő vizsgálatokról.

megszerzik, vagy felöltő szakképzettségük alapján a vizsgálobizottság javaslatára a vallás- és közoktatásügyi minster által az előirt teljes előképzettség igazolása alól fölmentetnek ;

d) a művésznövendék föl vételére megkivántatik, hogy előzetesen a polgári- vagy valamely középiskolának hat osztályát végezte légyen.

Oly jelentkezők, a kik felöltő hivatást tanusítanak, a tanári testület javaslata alapján ministeri engedélylyel a művész-növendékek közé fölvehetők akkor is, ha a közép- vagy polgári iskolának csupán négy osztályát, de jó sikerrel, végezték.

e) Kivételesen rendkívüli látogatókul a rendelkezésre álló hely arányában oly jelentkezők is felvehetők, kik a választott tantárgyakhoz szükséges előképzettséget igazolni képesek.

4. §.

A növendékek föl vétele minden tanfélév kezdetén, szeptember hó elején eszközöltetik. A tanév folyamában a föl vétel csak különösen méltányolandó okok alapján és csakis rendkívüli látogató minőségben engedélyeztetik.

A ki valamely magasabb évfolyamba új növendékül jelentkezik, rendes növendék gyanánt csak úgy vehető fel, ha a megelőző egész tananyagból az előirt vizsgálatokat a kitüzendő határnapon sikerrel letette. Ellenkező esetben az ily jelentkező csak rendkívüli látogatóul vehető fel. Ha mint ilycn a tanév végén a megelőző egész tananyagból sikeres vizsgálatot tesz, a következő tanévre rendes növendékül fölvehető. Az itt említett vizsgálatokért külön díj fizetendő.

5. §.

A beiratás az igazgatóságnál történik az illető által kitöltendő és benyújtandó bejelentési ív alapján. Új növendékek csak ideiglenesen vétetnek fel s a szabályszerű kort születési, az ép látóérzéket orvosi bizonyítvánnyal, az előirt elméleti előképzettséget pedig iskolai bizonyítványokkal tartoznak igazolni. Új növendékek

végleges felvétele a 2. pontban említett próbarajzolás eredményétől függ.

A beiratási határidő letelte után nyolcz napig csak a tanári testület, ezen túl csakis a vallás- és közoktatásügyi minister engedélye alapján lehet beiratkozni. Mindkét esetben az engedély szabályszerű folyamodvánnyal kérendő, melyet az igazgatóhoz kell benyújtani.

6. §.

Az intézet minden növendéke minden tanév elején beiratási díjúl 4 koronát és az «Értesítőre» 1 koronát és 60 fillért fizet.

A rendes növendékek félévi tandíja 10 korona. A rendkívüli látogatóké ez időszerint 40 korona.

A tandíj a félévi beiratások alkalmával fizetendő. A teljesített fizetés a rendes növendékekre nézve a 7. §. első bekezdésében körülirt és ez alkalommal általuk mindenkör felmutatandó arczképes igazolványban, a rendkívüli látogatókra nézve pedig külön a 7. §. második bekezdésében említett felvételi igazolványon ismeretik el.

A beiratási és tandíjak az állampénztárba folynak.

A véglegesen fölvelt növendék által befizetett tandíj csakis fölmentés esetében fizettetik vissza.

7. §.

Minden rendes növendék részére az intézetbe való felvétele alkalmával arczképes és 1 frtos bélyeggel ellátott igazolvány állítatik ki, mely az egész négy évi tanfolyamra szóló beiratási rovatokkal van ellátva.

A rendkívüli látogatók arczképes igazolványt nem kapnak, felvételök tanféléről-tanfélévre külön igazolványi lapon tanúsítatik.

8. §.

A ki igazolványát elveszti, ezt az igazgatónak, a megsemmisítési eljárás folyamatba tétele végett bejelenteni tartozik. Ennek befejez-

tével az igazolványról másodlatot kap. A költségek a növendéket terhelik.

9. §.

Szegény sorsú, tehetséges és szorgalmas növendékek az első tanféléven túl a tandíj fizetése alól felmentést nyerhetnek.

A tandíjelengedés a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez intézendő és a beiratás alkalmával az intézet igazgatójánál benyújtandó folyamodvánnyal kérelmezendő. A folyamodványt hatósági szegénységi bizonyítvánnyal, valamint az utolsó tanfélévről szóló tanbizonyítvánnyal kell fölszerelni. A folyamodvány nem bélyegköteles.

Az egyszer elnyert tandíjmentesség a tanfolyam egész hátralevő részére szól. Elveszti azonban az illető növendék a tandíjmentességet, ha az előmenetelben felötlő hanyatlást tanúsít.

Az ösztöndíjasok, mint ilyenek, a tandíj fizetése alól fölmentést nem igényelhetnek, hanem tekintet nélkül az általuk élvezett ösztöndíjra vagy egyéb segélyre, tartoznak kimutatni, hogy az ösztöndíj daczára is tandíjelengedésre méltók.

A beiratási díj alól felmentésnek nincsen helye.

10. §.

Állami ösztöndíjak elnyerésére évenként nyilvános pályázat hirdettetik, de e pályázatra rendszerint csak oly növendékek bocsáthatók, a kik már legalább egy tanféléven át az intézetben tanulmányaikat sikeresen folytatták. Az ösztöndíjak csakis egy-egy tanévre szólnak; tovább élvezete a tanév folyamában kitüntetett haladástól függ.

A kellően fölszerelt 50 kr. bélyeggel ellátott kérvények, a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterhez címezve, az évenként szabályszerűen kihirdetett határidőig az orsz. m. kir. mintarajziskola és rajztanárképző igazgatójához nyújtandók be.

A folyamodványhoz melléklendők:

a) a folyamodó keresztlevele, illetőleg születési bizonyítványa, melylyel igazolja, hogy legalább 16 éves korát már betöltötte;

b) a 3. §-ban előírt általános műveltséget igazoló bizonyítványok ;

c) az ép látóérzékét igazoló orvosi bizonyítvány ;

d) vagyontalansági bizonyítvány ;

e) ha intézeti növendék, az utolsó tanfélévi bizonyítvány, — ha folyamodó nem intézeti növendék, az előző pontokban felsoroltakon kívül a készültség kellő foka még rajz- vagy festmény-mellékletekkel, avagy mintázatokkal igazolandó.

A benyújtott kérvényeket a tanári testület bírálja meg s ennek indokolt javaslata alapján a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister határoz.

11. §.

Az igazgatósághoz bármily okból benyújtott folyamodványhoz csatolt okmányok elintézés után az e végből kitüzött határnapig az igazgatósági irodában annál bizonyosabban átveendő, mivel e határnapon túl az igazgatóság az illető okmányokért nem szavatol.

A növendékek által a tanév közben előforduló lakásváltások az igazgatóságnál mindenkor azonnal bejelentendőek.

12. §.

A növendékek minden tanfélév elején, az előadások megkezdésekor, igazolványuk felmutatása mellett az illető tanároknál jelentkezni tartoznak.

13. §.

A gyakorlatokhoz szükséges eszközöket a növendékek a tanárok utasításai szerint az oktatás megkezdésekor beszerezni kötelesek.

14. §.

A rendes növendékek minden egyes csoportjára (vagyis a rajztanár- illetve rajztanítójelöltek, a rajztanítónő-jelöltek és a művész-növendékekre) nézve a tanári testület félénkenként külön-külön tanórarendet állapít meg, melyet az illető növendékek betartani kötelesek.

A rendkívüli látogatók részére ama tantárgyak kötelezők,

a melyeknek hallgatása vagy gyakorlása céljából a felvételt kérelmezték.

15. §.

A rendes növendékek részére előirt tanórarendtől való eltérést csak a tanári testület engedheti meg.

16. §.

A növendékek szorgalmuk és haladásuk szempontjából tanfélévenként osztályozás alá esnek, mely célból a tanfélév alatt készített rajzaikat és festményeiket az intézet hirdetési tábláján esetről-esetre közzétett határnapig az illető szaktanároknak beszolgáltatni tartoznak, ellenkező esetben e tárgyakból osztályzatot nem nyerhetnek. Osztályozás után a beadott munkák a növendékeknek rendszerint visszaadatnak, a tanárok azonban jogosítva vannak azokat egészben vagy részben az intézet növendék-munkatára vagy az iskolai kiállítás számára visszatartani.

Az elméleti tantárgyak közül azokból, a melyekre nézve ez elő van írva, a növendékek minden tanfélév végén vizsgálatot tesznek. (L. «Szervezeti szabályzat» 16. §.)

Az ösztöndíjasok szorgalma és előmenetele még külön ellenőrzés alá esik. Ennek eredményét a szaktanárok havonként egy minősítvényi kimutatásba jegyzik be, mely az ösztöndíj-részletek kiszolgáltatására nézve irányadó.

17. §.

A kik a kötelező vizsgálatokat bármily oknál fogva elmulasztják, vagy egyes tantárgyakból kielégítő osztályzatot nem nyernek — pót- illetőleg javító vizsgálatot tenni tartoznak. Ha valamely növendék több tantárgyból elégtelen osztályzatot kap, az egész tanév ismétlésére utasítható. A ki valamely tantárgy következetes elhanyagolása miatt nem osztályozható, az elégtelen osztályzat következményeit viseli. Megfelelő tehetség hiánya — vagy rendkívüli hanyagság esetében a tanári testület kimondhatja, hogy az illető az intézetbe többé fel nem vétetik.

18. §.

A külön vizsgálat díja tárgyanként 5 korona. Ez a díj a vizsgálat megkezdése előtt az igazgató nyugtájára fizetendő le; a pót-vizsgálati díj lefizetése alól való felmentésnek csak oly esetben lehet helye, ha az illető a vizsgálatról való elmaradását kellőleg igazolni tudja.

19. §.

A rendes növendékek minden tanfélév végén tanbizonyítvány alakjában kivonatot kaphatnak. Ily tanbizonyítványra a rendkívüli látogatók igényt nem tarthatnak, hanem e helyett a látogatást igazoló hivatalos bizonylatot nyerhetnek. Ugy a tanbizonyítványt, mint az utóbb említett hivatalos bizonylatot azok, a kik kivenni óhajtják, az igazgatóságnál a szabályszerű bélyeg átadása mellett külön kérni tartoznak. A tanbizonyítványra 15 kr., a hivatalos bizonylatra pedig 50 kr. okmánybélyeg szükséges.

A felvételi vizsgálatokról bizonyítványok nem adatnak ki.

A tanévről kiadott nyomtatott értesítőből az igazgatóságnál minden növendék egy-egy példányt átvehet.

A növendékek az igazgatóságtól a szükséghez képest külön látogatási bizonyítványokat is kérhetnek, melyekre rendszerint 50 kros bélyeg szükséges. Katona-ügyben kiadott látogatási bizonyítvány bélyegmentes.

20. §.

A tanfolyam bevégzéséről a növendékeknek végbizonyítvány nem adatik ki. Ezt a rajztanár- illetve rajztanító- és rajztanítónő-jelöltekre nézve a tanfolyam végével letehető képesítő vizsgálat alapján kiadott oklevél pótolja.

21. §.

A tanév végén a jelesebb növendékek között a rendelkezésre álló költségvetési hitel erejéig tanártestületi határozat alapján jutalomdíjak osztatnak ki, melyekről az illető növendékek külön hivatalos igazolványt kapnak.

22. §.

Az oktatásnál használt és a tantermekbe kitett taneszközök és minták, valamint az intézeti főszöntöde öntvényei csak az intézet helyiségeiben használhatók és abból magánhasználatra el nem vihetők.

23. §.

A tantermekben az oktatási időn kívül a növendékek csakis a végből tartózkodhatnak, hogy ott magánszorgalmi gyakorlatokat folytassanak. E célból a tantermek, a szünnapokat kivéve, naponkint reggeli 8 órától este 7 óráig nyitva vannak. A tantermeknek szünnapokon való használatára az igazgatótól esetről-esetre külön engedély kérendő.

24. §.

A folyosókon való céltalan tartózkodás vagy csoportosulás, továbbá a tantermekben, vagy a folyosókon való zajongás, végül a tantermekben való dohányzás tiltva van. Az oktatás ideje alatt egyik tanteremből a másikba való járáskeelés szintén tilos.

25. §.

A tanórák rendes és pontos látogatása a növendékek egyik legfőbb kötelessége. A tanítás mindennemű zavarása szigoruan kerülendő. A rend ellen vétőket a tanár a tanteremből kiutasíthatja.

26. §.

A tanórák elmulasztása igazolandó. Ha az elmaradás csupán egyes órákra terjedt, akkor az igazolás az illető szaktanároknál, hosszabb elmaradás ezen kívül az igazgatónál is igazolandó. Ugy a szaktanároknak, mint az igazgatónak jogában áll a mulasztás igazolására írásbeli bizonyíték felmutatását követelni. Ha a növendék olyan betegségbe esik, a melyből való felgyógyulása előre láthatólag huzamosabb időt vesz igénybe, akkor az esetről az igazgatóság azonnal értesítendő.

Betegség vagy előre nem látható akadály esetén kívül a

növendék az előadásokról csak előzetesen nyert engedély alapján maradhat el. Ily engedély egyes órákra az illető szaktanároktól, ennél hosszabb időre az igazgatótól kérendő.

27. §.

A ki egy félévben 3 órát igazolatlanul, vagy egy tantárgy félévi óraszámának egy harmadát akár igazoltan is mulasztja, azon tárgyból osztályzatra igényt nem tarthat.

28. §.

Ha a növendékek bármely célból akár az intézet falain belül, akár azokon kívül gyűlést, avagy más ily természetű összejövetelt tartani kívánnak, kötelesek erre előzetesen az igazgató engedélyét kikérni.

29. §.

Az igazgatóságnak a növendékeket illető rendelkezései az intézet hirdetési tábláján tétetnek közzé. Ezekről minden növendék tudomást venni köteles, és azok nem ismerésével magát nem mentheti.

30. §.

Az intézet helyiségei, butorai és taneszközei szorgosan kimérendők. Rongálás esetén a kárt a tettes megtéríteni köteles. Ha a kárttevő nem tudódnék ki, akkor a kárt az illető osztály összes növendékei egyenlő arányban viselik.

31. §.

A ki az intézet, vagy növendéktársának tulajdonát képező mintát, munkaanyagot, rajz- vagy festőszert vagy egyéb tulajdonát jogosulatlanul elsajátítja, kárpótlási kötelezettségének fentartása mellett az intézetből azonnal kizáratik.

32. §.

A növendékek az egymással való érintkezésben a társadalmi illem szabályait tartsák szem előtt. Az ezzel ellenkező magavise-

letből származó kihágások elbírálása első sorban az igazgató hatáskörébe tartozik, tehát senki sincs jogosítva arra, hogy ily esetekben önbíráskodással éljen.

33. §.

A ki a fentiekben a növendékek magatartására vonatkozólag foglalt szabályok ellen vét, fegyelmi büntetés alá esik.

34. §.

Fegyelmi büntetések lehetnek a következők:

- a) megfeddés a tanár vagy az igazgató által;
- b) megfeddés tanártestületi határozat alapján az intézet hirdetési tábláján;
- c) a tandíjmentesség elvonása;
- d) az ösztöndíj beszüntetése;
- e) az intézetből való ideiglenes kitiltás;
- f) az intézetből való teljes kizárás.

A c)–f) alatti esetekben az illető növendékek szülői vagy gyámja is értesítetnek.

35. §.

Az előző szakaszban felsorolt fegyelmi büntetések rendszerint fokozatosan alkalmazandók ugyan, de rendkívüli esetekben a súlyosabb büntetés már az első alkalommal is kiszabható.

III.

KÖNYVTÁRI SZABÁLYOK.

A könyvtár közvetlen, mindenért felelős előljárója a könyvtárnok, kit az intézet igazgatójának ajánlatára a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister nevez ki a rendes tanárok sorából.

A könyvtárnok vezeti a könyvtár összes ügyeit; felügyel a könyvtári szolgazemélyzetre és a rendre, az intézet tanári testülete irányában képviseli a könyvtárt.

Oly esetben, midőn a könyvtárnok tisztének teljesítésében akadályozva van, helyettesítésével az igazgató a rendes vagy segédtanárok egyikét bizza meg.

A könyvtárt illető bármely ügyben csak a könyvtárnok véleményének meghallgatása után történik intézkedés.

A könyvtárnok kötelességei :

a) a megtekintés végett bemutatott vagy megrendelés alapján beszállított műveket egy iktató könyvbe bejegyezni, melyben az elintézés ideje és módja feltüntetendő ;

b) a beszerzett vagy ajándékképen felajánlott munkákat a leltárba bejegyezni ;

c) gondoskodni a könyvek bélyegzéséről, bekötötéséről és elhelyezéséről ;

d) a kikölcsönzési ügyeket végezni ;

e) a biztosítási pénzeket kezelni ;

f) gondoskodni arról, hogy a tanárok olvasó-termében a megtekintésre küldött könyvek egy hétig mindenkor ki legyenek téve ;

g) a czédula-katalogust kiegészíteni, évenként pótleltárt készíteni, a ministeriumhoz való felterjesztés és kinyomatás céljából összeállítani minden évben az egész évi gyarapodást feltüntető jegyzéket.

A könyvtárnok köteles a megállapított hivatalos órák alatt a könyvtár helyiségében jelen lenni.

A szolgának a könyvtárban való megjelenése és onnan való távozása idejét a könyvtárnok szabja meg. Könyvtári szolgálatban a könyvtárnok a szolgát a hivatalos órákon kívül is igénybeveheti.

A szolga a könyvtár nyitvatartása ideje alatt hivatalos egyenruháját tartozik viselni.

A könyvtár hivatalos óráját esetről-esetre a tanári testület állapítja meg.

Uj művek beszerzése iránt a szaktanárok tesznek javaslatot, melyet a könyvtárnok saját véleményes nyilatkozata kíséretében döntés végett az igazgató elé terjeszt.

A könyvtár tanári olvasó-terme az intézeti összes tanerőknek rendelkezésére áll.

A növendékek olvasó-terme nyitva áll minden beiktatott növendék számára.

A növendékek (ugy a rendes mint a rendkívüli látogatók) a könyvtárban őrzött műveket az olvasó-teremben kívánságukhoz képest tanulmányozhatják, azoknak kezelése és forgatásánál azonban a rongálást kerülni és használat után a kivett művet sértetlenül (a műlapokat rendbe szedve) beszolgáltatni tartoznak.

Kivételesen egyes művek az intézeten kívül való használatra is kiadhatók, ezeket azonban 14 napnál hosszabb ideig senki magánál nem tarthatja, értékesebb, különösen illusztrált művek az intézeten kívüli használatra rendszerint ki nem adhatók.

Az a növendék, ki a könyvtárban kifogás alá eső magaviseletet tanusít vagy a fenti szabályok ellen vét, a könyvtár látogatásától ideiglenesen vagy végleg eltiltatik.

Az okozott károkért az illető növendék kártérítéssel tartozik.

A könyvtárnok fel van hatalmazva, előtte ismeretlen egyénektől az anyakönyvi igazolvány, illetőleg a felvételi jegy vagy igazgatói engedély felmutatását kívánni.

Az intézeten kívül álló egyének az intézet olvasótermét és könyvtárát rendszerint csak igazgatói engedéllyel használhatják.

Az olvasó-teremben a könyvek csak a nyitvatartás órájának utolsó negyedórájáig adatnak ki.

Az intézet tanszemélyzetén és növendékein kívül más rendszerint nem kölcsönözhet ki könyveket; figyelemreméltó esetekben azonban az intézeten kívül álló egyének is kaphatnak ki könyveket az igazgató beleegyezésével. Ritkább és drágább munkák csak kivételképen adatnak ki.

Nagyobb alaku és becses rajzokat magukban foglaló munkáknak használata csak a könyvtárnok közvetlen felügyelete mellett engedhető meg.

Értékesebb művek kikölcsönzése ellenében pénzbeli biztosíték is követelhető.

A kivett munkáknak a kiszabott időben vissza nem szolgáltatása a kikölcsönzési jog elvesztésével jár.

Minden év május hava végével minden munka, legyen az bárkinél, bekérendő.

Azok nevét, kik a könyveket a felszólításra két hét alatt be nem szolgáltatták, valamint a náluk levő könyvek címét tartozik jegyzékbe foglalni és az igazgatónak bemutatni.

Az olvasóteremben vagy a könyvekben tett legkisebb kárt tartozik az azt elkövető teljesen megtéríteni.

Az olvasó-termekben, valamint a könyvek elhelyezésére szolgáló helyiségekben a dohányzás tiltva van.

IV.

SZABÁLYZAT A RAJZTANÍTÁSRA KÉPESÍTŐ VIZSGÁLATOKRÓL.*

Jóváhagyatott a vallás- és közoktatásügyi m. kir. Minister úr ő Nagyméltóságának 1893. szeptember 30-án 41,200. sz. a. kelt rendeletével.

1. §.

Nyilvános középiskolánál, tanítóképzőnél, felső nép- és polgári iskolánál, felsőbb leányiskolánál és ipariskolánál rajztanár vagy rajztanítóul (rajztanítónőül) rendszeresített minőségben csak szabályszerűen képesített egyének alkalmazhatók.

* Az új szabályzatot illetőleg a vallás- és közoktatásügyi minister úr fentartja magának a jogot, hogy a vizsgáló-bizottság javaslatára oly alapos szak-képzettségű egyéneknek is megengedje a vizsgára bocsáttatást, kik a szabályzat 5. §-ában megállapított tanulmányi előfeltételeknek csak részben feleltek meg; — a rajztanítónő-jelöltekre nézve ugyancsak a vizsgáló-bizottság javaslatára szintén fentartja magának a nevezett minister úr az előirt tanulmányi előfeltételeknek részbeni elengedését, nevezetesen pedig a magánúton szerzett megfelelő elő-képzettség esetében az attól való eltekintést, hogy az illetők előismereteiket nyilvános tanintézetekben szerezték legyen meg.

2. §.

A vizsgáló bizottság.

a) A rajztanításra képesítő vizsgálatok külön országos bizottság előtt tartatnak meg.

b) Ezen bizottság áll: az elnökből, az alelnökből, a tudományegyetem, a kir. József-műegyetem, az országos magyar kir. rajztanárképző intézet, valamint a különböző iskolák és az érdekelt szakkörök megfelelő számú képviselőiből. A bizottság elnökét, alelnökét és tagjait öt-öt évi időtartamra a vallás- és közoktatásügyi minster nevezi ki.

c) A vizsgáló bizottság a szükséghez képest csoportokban működik.

d) Az elnök, akadályoztatása esetén az alelnök, a bizottság mindennemű értekezletein és tanácskozásain és a vizsgálatokon elnököl; a bizottság ügykezelesét vezeti. Szavazatok egyenlősége esetén az elnök szava dönt.

e) A vizsgáló bizottság hivatalos pecsétjén Magyarország czímere látható ezzel a körirattal: «A m. kir. rajztanárvizsgáló bizottság pecsétje 1878.»

3. §.

A képesítés nemei.

Rajztanításra képesítést lehet szerezni:

a) Középiskolák és középfokú ipariskolák számára, még pedig

α) szabadkézi rajz és rajzoló geometriából, vagy

β) ezen tantárgyaknak csak egyikéből.

b) Tanítóképzők, polgári iskolák és ipartanműhelyek számára.

c) Iparos tanoncziskolák számára; végre

d) Rajztanítónői képesítést tanítónőképző intézetek, polgári és felsőbb leányiskolák számára.

4. §.

Jelentkezés a vizsgálatra.

A képesítő vizsgálatra jelentkezésnek határideje rendszerint márczius hava 15-ike. A kihirdetés évenként a Budapesti Közlönyben, a vallás- és közoktatásügyi ministerium Hivatalos Közlönyében, a Középiskolai Tanáregyesület Közlönyében és a Néptanítók Lapjában történik meg.

A rajztanításra képesítő vizsgálatához bocsátásért a szabályszerűen bélyegelt és fölszerelt folyamodványt a bizottság elnökénél kell benyújtani.

A folyamodványhoz melléklendők:

a) a jelentkező rövid életrajza, melyben különösen kiképeztetésének főirányát, menetét és az arra fordított időt kell jeleznie;

b) keresztlevele, illetőleg születési bizonyítványa, melylyel igazolja, hogy legalább 21-ik életévét betöltötte;

c) tanulmányi és az előirt általános műveltséget igazoló egyéb bizonyítványok;

d) hatósági orvos által kiállított bizonyítvány jelentkezőnek a rajztanításra testileg alkalmas voltáról;

e) a geometriai, építészeti, szabadkézi, esetleg műipari rajz köréből való dolgozatai;

f) ha a jelentkező közszolgálatban áll, előljárósága, különben pedig közhatóság által kiállított erkölcsi bizonyítvány; végre

g) esetleg valamely tanintézetnél rajztanítói minőségben folytatott működésről szóló bizonyítványok.

A folyamodványban a jelentkezőnek ki kell jelentenie, hogy a képesítésnek a 3. §-ban felsorolt nemei melyikét kívánja megszerezni.

5. §.

Az előképzettség mértéke.

a) A középiskolai és középfokú ipariskolai rajztanításra képesítő vizsgálatához (3. §. a) a középiskolai érettségi bizonyít-

vány* és a rajztanárképző tanfolyamának elvégzése kívántatik.

b) A tanítóképzői, polgári iskolai és ipartanműhelyi rajztanítói vizsgálatához (3. §. *b*) a középiskolai érettségi bizonyítvány vagy elemi iskolai tanítói oklevél és a rajztanárképző kívántatik. E vizsgálatához felötlő tehetség, megfelelő általános műveltség és szakképzettség mellett, a vizsgáló bizottság meghallgatása után kivételesen külön miniszteri engedélylyel olyanok is bocsáthatók, kik érettségi vagy tanítói képesítő vizsgálatot nem tettek, de legalább hat közép- vagy polgári iskolai osztályt végeztek.

c) Az iparos tanoncziskolai rajztanításra képesítő vizsgálatához (3. §. *c*) a m. kir. iparművészeti iskola, a középipariskola, vagy hasonló irányú szakiskola jó sikerű elvégzése, avagy elemi iskolai tanítói oklevél kívántatik.

Felötlő tehetség, megfelelő általános műveltség és szakképzettség mellett a vizsgáló bizottság meghallgatása után külön ministeri engedélylyel ezen vizsgálatához olyanok is bocsáthatók, a kik a fentebb elősorolt iskolákat nem végezték.

d) Tanítónőképzői, polgári és felsőbb leányiskolai rajztanítónői képesítő vizsgálatra a kellő rajzi szakképzettséggel és elemi népiskolai tanítónői oklevéllel bíró nőket lehet bocsátani.

Felötlő tehetség, megfelelő általános műveltség és szakképzettség mellett a vizsgáló bizottság meghallgatása után külön ministeri engedélylyel ezen vizsgálatához kivételesen oly nők is bocsáthatók, kik legalább négy polgári vagy felsőbb leányiskolai osztályt végeztek.

6. §.

A vizsgálat helye és alakja.

A rajztanításra képesítő vizsgálatok az orsz. magyar kir. rajztanárképző intézetben (Budapest, Andrássy-út 71. sz.) évenként rendszerint június hó második felében tartatnak meg.

* Felsőbb kereskedelmi iskolai érettségi bizonyítvánnyal bíró jelentkezők a középiskolai rajztanárképesítő vizsgálatra nem bocsáthatók. (1897. évi 68,012. vall. és közokt. min. rend.)

A képesítő vizsgálat két részből áll:

- a) zárthelyi és
- b) szóbeli vizsgálatból.

A zárthelyi vizsgálat alkalmával tankönyvek vagy jegyzetek használata meg van tiltva. A felügyeletet a vizsgáló bizottságnak e végre kiküldött tagjai gyakorolják.

Szóbeli vizsgálatra csak oly jelöltek bocsáthatók, kiknek zárthelyi dolgozatait a bizottság elfogadhatónak találta.

7. §.

A képesítő vizsgálatok tárgyai és az ezekből követelt mérték.

I. KÖZÉPISKOLAI ÉS KÖZÉPFOKÚ IPARISKOLAI RAJZTANÁROK VIZSGÁLATA.

A) *Kik mind a szabadkézi rajzból, mind a rajzoló geometriából nyernek képesítést.*

1. Zárthelyi vizsgálat tárgyai:

a) Alakrajzolás, egész élő alakról (akt); rendelkezésre álló idő 3 óra.

b) Ékítményes rajzolás: domború mintáról árnyékolással (az egésznek felvázolása és a feladat egy részének teljes kidolgozása); idő 10 óra.

c) Iparművészeti rajzolás és tervezés: színes ékítménynek vagy valamely iparművészeti tárgynak tervezése; idő 5 óra.

d) Építészeti (műszaki) rajzolás, az alaktanból szerzett készült-ség kimutatására; idő 5 óra.

e) Ábrázoló geometria és perspectiva: valamely geometriai testcsoport vagy egyszerű műszaki tárgy derékszögű és perspectiv képeinek és megvilágítási viszonyainak ábrázolása különböző világítás feltétele mellett, rövid írásbeli magyarázattal; idő 6 óra.

f) Szemléleti perspectiva: geometriai testek csoportjának puszta szemlélet alapján szabad kézzel való ábrázolása árnyékolással; idő 2 óra.

g) Mintázás: féldomború ékítmény előállítására grafikai mintáról, egy részletnek teljes kidolgozásával; idő 5 óra.

h) Magyar nyelvi írásbeli dolgozat a műtörténelemből, nevelés-oktatástanból, vagy irodalomból vett valamely tárgyról; idő 5 óra.

2. *Szóbeli vizsgálat tárgyai:*

a) Elemi geometria. A planimetriából: a térelemek viszonylagos vonatkozásai; az egyenesvonalú idomok alkotó részei, projectivitása, transversalisai és területe; a kör és vonatkozásai a térelemekre; kerülete és területe; kúpszeletek elemei; cikloidok, evolvensék és csigavonalok. A stereometriából: a térelemek viszonylagos vonatkozásai; a szögletes testek, henger, kúp és gömb származtatása, egybevágósága, szimmetriája és hasonlósága, felülete és köbtartalma. Szerkesztési feladatok.

b) Ábrázoló geometria. Ábrázolás egy és több képsíkon; a térelemek viszonylagos vonatkozásai; a síkidomok ábrázolása; a szögletes testek, henger, kúp és forgási testek ábrázolása; relativ vonatkozásaik a térelemekre és egymásra; megvilágítási viszonyok ábrázolása; a derékszögű és ferdeszögű axonometria elemei.

c) Perspectiva. Perspectiv képek szerkesztése az átmetszés módszere alapján. A térelemek centrális ábrázolása, viszonylagos vonatkozásai. Segédműveletek korlátolt képsíkon. Síkidomok centrális ábrázolása. Szögletes testek, henger, kúp és forgási testek, testcsoportozatok ábrázolása. Árnyékszerkesztés.

d) Anatómiai alaktan. Az emberi test külalakját meghatározó csontok, inak, izmok idomai, kölcsönös aránya és mozgása törvényei.

e) Műtörténelem és stiltan. A régi keleti népek, Görögország és Róma, a középkor és renaissance műtörténelme.

f) Nevelés- és oktatástan kapcsolatban a pszichologia és a logika elemeivel. Az általános elvek és szabályok ismerete és ezeknek alkalmazása a rajz és szépírás oktatása körében. A középiskola szervezete: rajzi és szépírási tanterve és ezen oktatás segédeszközei. A rajz- és szépírásoktatás irodalma, a jelesebb művek ismerete. A magyar közoktatásügy fejlődésének története, különös tekintettel a középiskolára.

g) Magyar nyelv és irodalom. Az újabbkori magyar irodalom áttekintése.

B) *Csupán szabadkézi rajz tanítására képesítő vizsgálat.*

1. *Zárthelyi vizsgálat* tárgyai ugyanazok mint A) alatt.

2. *Szóbeli vizsgálat* tárgyai :

a) Elemi geometria: a planimetria és stereometria ismerete bebizonyító alapon, különös figyelemmel a szerkesztésre.

b) Anatómiai alaktan.

c) Műtörténelem és stiltan.

d) Nevelés- és oktatástan.

e) Magyar nyelv és irodalom.

Az utóbbi négy tantárgy az A) alatt követelt mértékben.

C) *Csupán rajzoló geometria tanítására képesítő vizsgálat.*

1. *Zárthelyi vizsgálat* tárgyai :

a) Alakrajzolás: fej domború mintáról; idő 5 óra.

b) Ékítményes rajzolás: domború mintáról árnyékolással (az egésznek felvázolása és egy részlet teljes kidolgozása); idő 10 óra.

c) Műhelyi rajzolás: valamely műipari tárgynak főbb méretekkel jelölt vázlata nyomán műhelyi részletrajz kivánt nagyságban; idő 5 óra.

d) Építészeti rajzolás, az alaktanból szerzett készség kimutatására; idő 5 óra.

e) Ábrázoló geometria és perspectiva: valamely geometriai testcsoport vagy egyszerű műszaki tárgy derékszögű és perspectiv képeinek és megvilágítási viszonyainak ábrázolása, különböző világítás feltétele mellett, rövid írásbeli magyarázattal; idő 6 óra.

f) Szemléleti perspectiva; geometriai testek csoportjának puszta szemlélet alapján szabad kézzel való ábrázolása árnyékolással; idő 2 óra.

g) Mintázás: féldomború ékítmény előállítására grafikai mintáról, egy részletnek teljes kidolgozásával; idő 5 óra.

h) Magyar nyelvi írásbeli dolgozat a műtörténelemből, nevelés-oktatástanból vagy irodalomból vett valamely tárgyról; idő 5 óra.

2. *Szóbeli vizsgálat tárgyai* ugyanazok mint A) alatt.

Megjegyzés. A B) és C) alatti képesítő vizsgálatot tett jelöltek, ha az A) alatti képesítést meg akarják szerezni, a tananyag-különbözetből kiegészítő vizsgálatot tartoznak tenni.

II. TANÍTÓKÉPZŐ INTÉZETI RAJZTANÁROK ÉS POLGÁRI ISKOLAI VALAMINT IPAR-TANMŰHELYI RAJZTANÍTÓK KÉPESÍTŐ VIZSGÁLATA.

1. *Zárthelyi vizsgálat tárgyai.*

a) Alakrajzolás: fej domború mintáról; idő 5 óra.

b) Ékítményes rajzolás: domború mintáról árnyékolással (az egésznek felvázolása és egy részlet teljes kidolgozása); idő 10 óra.

c) Műhelyi rajzolás: valamely műipari tárgynak főbb méretekkel jelölt vázlata nyomán, műhelyi részletrajz, kivánt nagyságban; idő 5 óra.

d) Építészeti rajzolás, az alaktanból szerzett készség kimutatására; idő 5 óra.

e) Ábrázoló geometria és perspectiva: valamely geometriai test vagy testcsoport derékszögű és perspectiv képének ábrázolása, rövid írásbeli magyarázattal.

A derékszögű ábrázolásnál az esetleg előforduló áthatások és az árnyék szerkesztése is kivántatik; a rajz tussal kihuzandó. Idő 6 óra.

f) Szemléleti perspectiva: geometriai testek csoportjának puszta szemlélet alapján szabadkézzel való ábrázolása árnyékolással; idő 2 óra.

g) Mintázás: féldomború ékítmény előállítása grafikai mintáról, egy részletnek teljes kidolgozásával; idő 5 óra.

h) Magyar nyelvi írásbeli dolgozat a műtörténelemből, nevelés-oktatástanból vagy irodalomból vett valamely tárgyról; idő 5 óra.

i) Szépírás: próbairás magyar és német folyó- és ronde-irással; idő 1 óra.

2. *Szóbeli vizsgálat tárgyai:*

a) Elemi geometria: a planimetria és stereometria ismerete bebizonyító alapon; különös figyelemmel a szerkesztésre.

b) Ábrázoló geometria: az egy és több képsíkon való derékszögű ábrázolás elvei, (pont, vonal, sík és síkidomok ábrázolása, egymáshoz való helyzetök, valódi nagyság és hajlás): a szögletes testek ábrázolása, síkmetszetei, áthatása, árnyékuk szerkesztése; ugyanezen feladatok megoldása a kúp, henger, gömb- és forgási testeknél a gyakorlatban előforduló egyszerűbb helyzetekben.

c) Perspectiva: az átmetszés módszere; a centrális vetítés elvei (pont, vonal, sík ábrázolása; iránypontok, irányvonalak; síkbeli idomok ábrázolása); a rövidített distáncz és az osztópontok elmélete; egyszerű tárgyak perspectiv ábrázolása; a perspectiv árnyék-szerkesztés elemei.

d) Műtörténelem és stíltan; a régi keleti népek, Görögország, Róma, a középkor és a renaissance műtörténelmének alapvonalai; az itten fellépő stíleket jellemző főbb vonások ismerete.

e) Nevelés és oktatástan, kapcsolatban a psychologia és logika elemeivel: az általános elvek és szabályok ismerete és ezeknek alkalmazása a rajz- és szépírás oktatása körében. A tanítóképezde és polgári iskola célja és szervezete; ezen intézetek rajz- és szépírási tantervei és ezen oktatás segédeszközei. A rajz- és szépírás-oktatás irodalma, a jelesebb művek ismerete. A magyar nép-oktatásügy fejlődése története, különös tekintettel a polgári iskolára és tanítóképezdére.

f) Magyar nyelv és irodalom. Az újabbkori magyar irodalom áttekintése.

Megjegyzés. Az A) alatti képesítő vizsgálatot tett jelöltek a II., III. és IV. alatti képesítéssel is bírnak. A II. alatti képesítő vizsgálatot tett jelöltek a III. és IV. alatti képesítéssel is bírnak, de ha az I. alatti képesítést meg akarják szerezni, a tananyagkülönbözetből kiegészítő vizsgálatot tartoznak tenni.

III. IPAROS TANONCZISKOLAI RAJZTANÍTÓK KÉPESÍTŐ VIZSGÁLATA.

1. Zárthelyi vizsgálat tárgyai:

a) Ékítményes rajzolás féldomború mintáról árnyékolással; idő 10 óra.

b) Műhelyi rajzolás: valamely műipari tárgynak főbb méretekkel jelölt vázlata nyomán, műhelyi részletrajz kivánt nagyságban; idő 5 óra.

c) Építészeti rajzolás: egyszerű építészeti tárgy rajzolása tömör minta után árnyékszerkesztéssel; idő 10 óra.

d) Ábrázoló geometria és perspectiva: egyszerű geometriai testek derékszögű ábrázolása árnyékszerkesztéssel; ugyanezen testek perspectiv képeinek ábrázolása; idő 6 óra.

e) Szemléleti perspectiva: geometriai testek csoportjának szemlélet alapján szabad kézzel való ábrázolása árnyékolással; idő 2 óra.

f) Magyar nyelvi írásbeli vizsgálat az oktatástanból vagy az irodalomból vett valamely tárgyról; idő 5 óra.

2. Szóbeli vizsgálat tárgyai:

a) Elemi geometria: A térmennyiségek általában; a vonalak helyzetei a síkban; idomok keletkezése; egyenesvonalú síkidomok egybevágósága, hasonlósága, szimmetriája. A kör, ellipszis, tojás-, kósár- és csigavonalak szerkesztése. Az egyenesvonalú síkidomok és a kör kerületének meghatározása. Testek ismertetése; ezek felülete és térfogatának kiszámítása.

b) Ábrázoló geometria: A vetítés fogalma; a pont, vonal és sík derékszögű ábrázolása és viszonylagos vonatkozásaik. Hasáb, henger, gúla, kúp, gömb és ezek összetételeinek ábrázolása, vetett és önárnyékuk szerkesztése.

c) Perspectiva: Alapfogalmak; egyszerű geometriai testek és testcsoportok perspectiv képeinek szerkesztése hozzáférhető iránypontok és alaprajz segítségével.

d) Oktatástan kapcsolatban a pszichologia és logika elemei-

vel: Az alsófokú ipariskolai rajzoktatás célja, tanterve; taneszközök, vezérkönyvek ismerete. A rajzoktatás módszere.

e) Magyar nyelv és irodalom: Az újabbkori magyar irodalom áttekintése.

IV. TANÍTÓNŐKÉPZŐI, POLGÁRI ÉS FELSŐBB LEÁNYISKOLAI RAJZTANÍTÓNŐK KÉPESÍTŐ VIZSGÁLATA.

1. Zárthelyi vizsgálat tárgyai:

a) Alakrajzolás: fej domború mintáról; idő 5 óra.

b) Ékítményes rajzolás;

a) Ékítmény rajzolása domború mintáról árnyékolással; az egésznek felvázolása, a feladat egy részének teljes kidolgozása; idő 10 óra.

β) Színes síkékítmény tervezése, különös tekintettel a női kézimunkára; idő 5 óra.

c) Aquarell-festés: élő növényről vagy csendéleti mintáról; idő 5 óra.

d) Ábrázoló geometria és perspectiva: egyszerű geometriai testek derékszögű ábrázolása; árnyékszerkesztéssel; ugyanezek perspectiv képeinek ábrázolása; rövid írásbeli magyarázattal; idő 6 óra.

e) Szemléleti perspectiva: geometriai testek csoportjának puszta szemlélet alapján szabadkézzel való ábrázolása árnyékolással; idő 2 óra.

f) Magyar nyelvi írásbeli dolgozat a műtörténelemből, nevelés-oktatástánból vagy irodalomból vett valamely tárgyról; idő 3 óra.

g) Szépírás: próbaírás magyar, német és ronde-írással; idő 1 óra.

2. Szóbeli vizsgálat tárgyai:

a) Elemi geometria: a planimetria és stereometria ismerete bebizonyító alapon, különös tekintettel a szerkesztésre.

b) Műtörténelem és stiltan: a régi keleti népek, Görögország, Róma, a középkor és a renaissance műtörténelmének alapvonalai; az ezekben fellépő stíleket jellemző főbb vonások ismerete.

c) Nevelés- és oktatástan kapcsolatban a psychologia és logika elemeivel: az általános elvek és szabályok és ezeknek alkalmazása a rajz- és szépírás-oktatás körében. A polgári és felsőbb leányiskolák céljai és szervezete; ezen intézetek rajz- és szépírás-tantervei; ezen oktatás segédeszközei. A rajz- és szépírásoktatás irodalma; a jelesebb művek ismerete.

d) Magyar nyelv és irodalom: Az ujabbkori magyar irodalom áttekintése.

8. §.

Fölmentés a vizsgálat valamely tárgyából.

Oly jelöltek, kik önálló művészi vagy irodalmi dolgozatok, avagy előlegesen szerzett egyenlőértékű hazai képesítő oklevelekkel megfelelő képességet a vizsgálat valamely tárgyából hitelesen igazolják, a vizsgáló bizottság ajánlatára ama tárgyakból teendő vizsgálat alól a vallás- és közoktatásügyi miniszter által fölmenthetők.*

9. §.

Oklevél.

A vizsgálatot sikerrel letett jelölt, megfelelő oklevelet kap, melyet az elnök és a vizsgáló bizottságnak jegyzője ír alá.

Ezen oklevélben felsorolandok a vizsgálat tárgyai azon fokozat (kitünő, dicséretes, jó, elégséges) jelzésével, melyet a jelölt az egyes tárgyakból kiérdemelt.

10. §.

A vizsgálat ismétlése.

A vizsgálat ki nem elégítő eredménye esetén a jelölt a vizsgáló bizottság határozatához képest egy, esetleg két év múlva a vizsgálatot kijavíthatja, illetőleg ismételheti.

* A rajztanárképző ama növendékeit, kik rajztanítói vizsgálatra az elemi és polgári iskolai tanítói oklevél megszerzése után jelentkeznek, a neveléstanból s a magyar irodalomtörténetből való vizsgálattevés kötelezettsége alól a vallás- és közoktatásügyi miniszter 1897. évi 67,306. sz. rendeletével egyszer s mindenkorra fölmentette.

A ki második ízben megkísérlett vizsgálaton sem képes ki-
elégítő eredményt felmutatni, azt csak legalább egy évi újabb
tanulmány után lehet ismét vizsgálatra bocsátani.

A vizsgálat sikertelensége esetén a jelölt bizonyítványt kap,
melyben ama körülmény, vajjon az egész vizsgálat ismétlésére
avagy csak javításra utasított-e, továbbá vajjon csak bizonyos
időre avagy végkép vettetett-e vissza, megemlítendő.

11. §.

Vizsgálati díjak.

A vizsgálati díj összegét a vallás- és közoktatásügyi minster
külön rendelettel állapítja meg. Ezt a díjat a jelölt a vizsgálat meg-
kezdése előtt az elnök nyugtájára fizeti le. A díj alól fölmentésnek
nincsen helye.

Ismétlő vizsgálat alkalmával, ha ez legfeljebb három tárgyra
terjed ki, a díjnak felét, máskülönben az egész díjat kell fizetni.

Kiegészítő vizsgálatért fél díj jár.

12. §.

Ügykezelés.

A vizsgálatokról az elnök rendes anya- és jegyzőkönyveket
vezettet, melyeket a vizsgáló bizottság jelen volt tagjai aláírnak, s
melyeknek hiteles másolatát az elnök a vizsgálati időszak végezté-
vel jelentésével együtt a vallás- és közoktatásügyi minsterhez
terjeszti fel, eredetijét pedig az irattárban őrzi.

13. §.

Külföldi oklevelek.

Külföldön nyert rajztanári és rajztanítói oklevelek Magyar-
ország területén csak akkor válnak érvényesekké, ha a vallás- és
közoktatásügyi minster azokat, a vizsgáló bizottság javaslata
alapján honosítja. Ennek föltételei a vizsgáló bizottság javaslata
alapján esetről-esetre állapíttatnak meg.

A MAGYAR KIR. RAJZTANÁR-VIZSGÁLÓ BIZOTTSÁG.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister az 1894-ben tartandó rajztanárvizsgálatról számított öt év tartalmára az 1893. évi 58,041. számú rendelettel a m. kir. rajztanár-vizsgáló bizottság elnökévé *Keleti Gusztávot*, az orsz. mintarajziskola és rajztanárképző intézet igazgatóját, alelnökeivé *Gyertyánffy Istvánt*, a budapesti áll. elemi és polg. tanítóképző igazgatóját és *Székely Bertalant*, a mintarajziskola és rajztanárképző tanárát, tagjaivá pedig a m. tud. egyetem, a József-műegyetem, a mintarajziskola és rajztanárképző-, a polg. isk. tanító-, valamint tanítónőképző, az iparművészeti iskola, az áll. ipariskola, a középiskolák, a műv. körök, s végre az iparosok képviselőit *Dr. Pasteiner Gyulát, Fölser Istvánt, Rauscher Lajost, Schulek Frigyeset, Nádler Robertet, Gyulai Lászlót, Rucsinszky Lajost, Péterfy Sándort, Hollós Károlyt, Hegedüs Károlyt, Kolbenheyer Gyulát, Benczur Bélát, Loránfi Antalt, Balló Edét, Dr. Badics Ferenczet, Pórszász Józsefet, Volf Györgyöt, Feszty Árpádot, Strobl Alajost, Thék Endrét és Zsolnay Vilmost*, a rajztanár-vizsgáló bizottság jegyzőjévé pedig az 1893. évi 44,208. sz. rendelettel *Dr. Radnai Rezső* min. fogalmazót nevezte ki.

AZ INTÉZET TÖRTÉNETÉBŐL.

EÖTVÖS JÓZSEF báró, az országnak az alkotmány helyreállítása után első közoktatásügyi minisztere, minisztersége utolsó éveiben élénken érezte hiányát oly szakiskolának, melyben az országnak művészetre termett ifjusága alapos előkészületet szerezhessen; és ugyanezen eszmemenet fonalán szükségét látta oly tanintézet létesítésének, mely a nyilvános rajzoktatásnak hazánkban réges régóta elhanyagolt ügyén lendítve hovatovább a közízlésnek ébresztője és fejlesztője legyen.

El lévén határozva reá, hogy a tapasztalt hiányokon lehetőleg segítsen, e célból a külföldi s különösen a nyugateurópai művészeti szakiskolákat behatólag tanulmányoztatá s arra nézve, hogy e téren ide haza, honi szükségleteinkhez mérve s korlátoltabb viszonyaink között mit kellene és lehetne létesíteni, részletes javaslatokat tétetett magának. Így képződött egy országos műiskolának s azzal kapcsolatos rajztanárképzőnek tervezete, mely már a valóság stádiumába lépett volt, midőn a nagy férfit a halál elragadta. Sok szép terve valósítlan maradt. A műiskola terve azonban jobb sorsban részesült. EÖTVÖS-nek a miniszteri széken mély belátású és kegyeletes utódja, Dr. PAULER TIVADAR, elődjének eszméjét magáévá tévén, erélyesen felkarolta és életbe léptette. A művészeti szakiskola ugyanazon rendeltetéssel és szervezettel, mely eredeti tervezőjének szeme előtt lebegett, az országgyűlés által megszavazott s Ő Felsége által szentesített törvény útján PAULER TIVADAR közoktatásügyi miniszter által megalapíttatván, egyelőre magán-lakházban, a Budapest-terézvárosi Rombach-utca 6. számú házában bérelt ideiglenes helyiségben, 1871 október havában tényleg megnyitott.

Az intézet működési irányának jellemzéseül érdekesnek mutatkozik e helyen felsorolni a tanszemélyzetet s ezzel kapcsolatban, az előadott tárgyakat is. A tanári kar állott KELETI GUSZTÁV igazgatón kívül *a gyakorlati szakmákra* meghívott három rendes és egy segédtanárból, kik közül SZÉKELY BERTALAN, történelmi festész, az alakrajzolás és festészetet; SCHULEK FRIGYES, akad. építész, *az építészeti és ékítményi szakot*; IZSÓ MIKLÓS, akadémiai szobrász pedig a mintázást tanította. Mint segédtanár a figurális rajz és festészet szakmájában GREGUSS JÁNOS akad. festő működött. Rendkívüli tanárok voltak *az elméleti szakmából*: PLÓSZ PÁL, orvostudor, egyet. magántanár, *a boncztan*, — HÁAS JÓZSEF, m. kir. honvédfőhadnagy, *a katonai helyszínrajz* számára. *Az ábrázoló mértant és távlattant* SCHULEK FRIGYES rendes tanár vállalta magára.

Ezen tanerőkkel s ily tanterv mellett kezdte meg működését az új intézet, mely a rombach-utczai ideiglenes, nem épen kedvező fekvésű és szűk helyiségekben öt évet töltött.

A tanulók egyre szaporodtak, a szakiskolai oktatás mind belterjesebbé vált, az intézet térileg terjeszkedni volt kénytelen, s az eredetileg bírt helyiségekhez úgyszólván évről-évre újabb lakosztályokat kelle bérelni a tág épület mind három emeletén. Ily módon az évi lakbér közel 11,000 forintra emelkedett. Mindamellet a tanhelyiségek csak igen kis mértékben feleltek meg a művészi oktatás külön igényeinek. A földszinti mintázó-termek nedvesek voltak, s az ifjuság egészségére károsnak bizonyultak. Súlyosabb szobormintákat az emeleten fölállítani nem lehetett. Az épület nyugatra fekvő homloksorán az elháríthatatlan napfény jelentékenyen zavarta a rajzbeli munkásságot. Sőt az amúgy is hiányos világítást teljes elzárással fenyegette az a valószínűség, hogy a szemben fekvő földszintes ház helyén rövid idő alatt háromemeletes lakház fog fölépülni. Ilyen physikailag gátló s a tanári testület, valamint a tanuló ifjuság munkakedvét lohasztó körülmények között, a természetszerű fejlődés és gyarapodás szempontjából szomorú jövő várt az intézetre, a mely pedig életrevalóságának jeleit már fennállásának második évében, az 1873-ik évi bécsi

közkiállításon bemutatatható. Ez időtáiban a közoktatásügyi tárca gondjai TREFORT ÁGOSTON-ra szálltak át, ki teljes mérvben méltányolta az iskola igazgatósága által több ízben nyilvánított aggodalmakat. Az intézet czélszerűbb elhelyezésének szükségéről, valamint minden szakférfiu, úgy a helyszinén szerzett tapasztalásból csakhamar a miniszter is meggyőződött. A bérház egyszerű változtatása gyökeres orvoslással nem biztatott. A kikerülhetetlen adaptiók ez esetben újra sok gyümölcstelen költséget okoztak volna. Másrészt az intézetnek tetemes évi lakbérösszege, kamatul tekintve, már is oly tekintélyes tőke-összeget képviselt, mely az iskola szükségeinek szerény mérvben megfelelő külön tanépület emelésére elégségesnek ígérkezett. Ezen megfontolások döntőleg hatottak a miniszterre. Megvásárolta tehát a most Andrassy-út és Izabella-utczára szolgáló egyik saroktelket és felhívta az intézet tanári karát, hogy az országos mintarajziskola és rajztanárképző szükségeinek minél teljesebben megfelelő, egyszerűen, de csínnal épülendő házára a tervet elkészítse. Az intézet tanártestülete a feladat végrehajtásával, közös megállapodás alapján, RAUSCHER LAJOS építész tagját, az ékítményes és iparművészeti rajz tanárát bízta meg, ki a beléhelyezett bizalomnak sikeresen megfelelt egy ép oly stilszerű mint czélirányos terv elkészítése által, mely csekély módosítással a miniszter által elfogadtatván, az új iskolaház fölépítésénél zsinórmértékül szolgált. Maga az építkezés gyorsan folyt, s nem egészen két év alatt be is fejeztetett, úgy hogy az intézet az 1875/76-iki tanév végével a nyári szünidők alatt már az új tanépületbe átköltözhetett, s az új (1876/77-iki) tanévet ugyanott meg is nyitható.

Az intézet további sorsát illetőleg jelentőséggel bír az a körülmény, hogy az 1877/78-iki tanévben felsőbb helyen jóváhagyott új tanterv és rajztanárvizsgálati szabályzat lépett életbe. E tanterv nemcsak magasabb igényeket támasztott, hanem az oktatás színvonalát is emelé. A tanulók többsége nagyobb és kellőbb előkészültséggel lépett az intézetbe, és számuk már a fent említett tanévben oly nagy volt (a téli félévben 116, a nyáriban 71), hogy

többet az intézet be sem fogadhatott. A következő években a látogatásnak ez az aránya mintegy állandóságot nyert.

Az intézet eleinte évenként, utóbb két évenként kiállítást rendezett saját helyiségeiben növendékeinek munkálataiból s e kiállítások úgy a sajtó, mint a közönség részéről mindenkor méltánnyalattal és elismeréssel fogadtattak.

E rendes évi kiállításokon kívül az intézet több országos és világtárlaton vett részt; így már az 1873-ik évi bécsi világkiállítás, továbbá az 1878-ik évi párisi világtárlaton s a reá következő évben — mindenütt kitüntetések aratva — a székesfehérvári országos kiállításon is, hol működésének majd minden ágát bemutatta. E sikerek felett Ő Felsége 1879. évi márczius hó 11-én kelt kegyes leiratában legmagasabb elismerését fejezte ki. Megjelent az intézet az 1885-ik évi budapesti országos kiállításon is eléggé bő tárlattal, mely a közoktatásügyi pavillonban 100□ méternyi alapterületen, díszes kapuzattal ellátott három osztályú rekeszben tüntette fel a szakiskola tanműködését, az utóbbi évek alatt készült és sikerültebb tanulóműveinek *több ezernyi* példányában. 1887-ben a deési kiállításon, 1888-ban pedig a pécsi kiállításon volt a szakiskola újabb tanuló-műveinek némi mutatványával képviselve.

Mint az intézet fejlődésének előmozdítására irányuló mozzanat, kiemelendő *a gyakorlati festészeti szakosztálynak* az 1882/83-iki tanévben LOTZ KÁROLY hírneves hazai mesterünk vezetése alatt történt megnyilta és szabályszerűen megindult működése. Az új festészeti műteremben, mely térszűke miatt egyelőre az országos zeneakadémia épületének negyedik emeletén talált elhelyezést, utóbb azonban az említett tanár vezetésére bizott, ujonnan szervezett festészeti mesteriskolával együtt, az epreskerti telken e célra épült házban talált elhelyezést, — naponként 5—6 óráig, élő minták után rajzolnak és festenek a növendékek. Ez intézmény jótékony hatása főleg abban nyilvánul, hogy az országos mintarajziskola művész növendékei most már fejlettebb műszaki képességgel léphetnek át akár a budapesti mesteriskolákba, akár a külföldi művészeti akadémiákba. Azóta ez intézetnek STROBL

ALAJOS tanár vezetése alatt álló szobrászati osztálya is külön elhelyezést nyert ugyancsak az epreskerti művésztelepen külön e célra emelt épületben.

A fametszészet (xylographia), mely a mintarajziskola egyik szakosztályát képezte, az 1883. évben végleg az iparművészeti iskolához csatoltatott.

E helyett az intézet tanrendje 1885 óta két új elméleti tárggyal szaporodott. Az egyik a nevelés- és oktatástan, mely azon körülményre való tekintettel rendszeresített, hogy az intézet növendékei nagyjából tanítói, illetve tanári pályára lépnek s így már hivatásuknál fogva is arra vannak utalva, hogy a pædagogiai ismeretekben alaposabb készültséget szerezzenek. E tárgy előadásával, mint rendkívüli tanár, PÉTERFY SÁNDOR kir. tanácsos, a VI. ker. állami polgári tanítónőképző volt tanára bizatott meg. A másik a műtörténelem, melyet az intézet növendékei több évig a tud. egyetemen hallgattak. Ennek a tantárgynak a rajztanárjelöltek és művésznövendékek külön igényeihez mért előadása mindinkább szükségesnek mutatkozván, annak előadására a vallás- és közoktatásügyi ministerium dr. PASTEINER GYULA tud. egyetemi ny. r. tanárt hívta meg, ki is a művészetek történetéből külön előadásokat tart a férfi és a női növendékek részére.

A vízfestés tanítása, különösen a nő növendékekre való tekintettel, mellőzhető nem volt s CSÁKY ALBIN gróf vallás- és közoktatásügyi minister 1893-ban a vízfestés tanítására új tanszéket állított fel, melyre NEOGRÁDY ANTAL akad. képirót nevezte ki.

Az 1887/88-iki tanévben lépett életbe az a rendelkezés, melylyel a rajztanárképzői tanfolyam három évről *négy évre* terjesztett ki.

A rajztanári és rajztanítói képesítő vizsgálatok alapján tett több évi tapasztalat ugyanis azt mutatta, hogy az intézet azon növendékei, kik, habár érettségi vizsgálattal léptek az iskolába de a fennállott szabályok értelmében az előkészületi osztály mellőzésével mindjárt az első szakosztályba vétetvén fel, három évi tanfolyamuk leteltével képesítő vizsgálatra bocsáttattak, ezen vizs-

gálatokat több esetben vagy épen nem, vagy oly gyenge sikerrel állották meg, mely a nyilvános rajzoktatás kivánalmaival és föltételeivel meg nem egyezik.

Nagyobb része az ily növendékeknek ugyan magától is belátta azt, hogy a vizsgálatra kiszabott tantárgyak kellő ismeretét s a hosszabb gyakorlatot igénylő rajzbeli és festészeti ügyességet ily aránylag rövid idő tartama alatt elsajátítani alig lehetséges, s hogy az csak igen alaposan elkészült s kiválóbb tehetséggel megajándékozott növendékeknek sikerül, minélfogva a közepes tehetségű s gyengébb előkészültségű ifjak a három évi tanfolyamot önként szokták egy, nem ritkán két további tanévvel megtoldani.

Ezek a tapasztalatok vezettek a fenti intézkedésre, mely tényleg igen eredményesnek bizonyult.

Az intézet már az első évektől kezdve nőket is fogadott be növendékei közé, a mennyire a helyi viszonyok megengedték, és pedig úgy művésznövendékeket, mint rajztanítónő-jelölteket is. Eleinte igen korlátolt volt ezek száma, de utóbb, az intézet bővülésével, egyre többen jelentkeztek, különösen midőn ezelőtt néhány évvel a külön vezetés alatt fennállott női festészeti tanfolyam is, melynek tanára EBNER LAJOS akad. képíró volt, az intézet körébe vonatott, a nő-növendékek létszáma évenként 50—60-ra emelkedett, s még így is igen sok jelentkezőt kell évenként visszautasítani.

Az 1895/96. tanévnek az orsz. mintarajziskolára is kiható legfontosabb eseménye volt az *ezredéves országos kiállítás*, melyben a mi intézetünk is részt vett.

A növendékek munkái a kiállítás közoktatásügyi csoportjában 684. sz. a. voltak kiállítva. És pedig: Alakrajzok és festmények; falfestészeti kompozíciók, szabadkézi ékítményes, iparművészeti, műhelyi, építészeti, mértani, látszattani- és bonczalaktani rajzok. Vízfestmények, mintázati és szobrászati tanulmányok. Végül az általános rajzoktatási módszerek feltüntetésére alkalmas rajzsoro-

zatok, melyek főleg csak a szakközönség érdeklődésére számítólag voltak bemutatva.

A millenniumi kiállításon az orsz. mintarajziskola és rajztanárképző mint állami intézet versenyen kívül állott.

Mind azonáltal a negyedszázados főnállása alatt kiérdemelt közelismerésnek jelét üdvözölhette az intézet egyrészt az állami nagy aranyérem jelképében, mely az ezredéves kiállítás alkalmából az intézet igazgatójának jutott, valamint több másnemű kitüntetések sorában, melyekben az intézet egyes tanárai részesültek.

Az országos mintarajziskolát és rajztanárképzőt egy nagyfontosságú kulturális hiány fölismerése, a szükség érzete szólította életbe. Hézagpótló hivatásának lelkiismeretes betöltése 26 évi fennállása alatt megszilárdította helyzetét hazánk felsőbb körű tanintézetei, szakiskolái sorában. S azért évről-évre szélesebb alapra helyezkedve és komoly céljainak minél teljesebb valósítása végett mind gazdagabb eszközökkel rendelkezhetvén, a továbbfejlődés biztosítékaival is dicsekedhetik.

Nagy horderejű újabb lendületnek alapját nyerte az intézet azáltal, hogy a tanépület Izabella-utczai szárnyának nagyobb mérvű pótépitkezése az 1895/96. tanév alatt kiépült, mi által az intézet régóta szükségelt újabb mű- és tantermek sorával kibővülvén, jövőre több irányu tanműködését is szélesebb alapra fektetheti. Az ujonnan nyert helyiségek egyrészt az intézet már az 1896/97. tanév folyamán vehette igénybe, nagyobb része azonban csak az 1897/98. tanévben volt használatba vehető.

Az intézet szervezetében az 1897/98-iki tanévben lényeges változás történt.

Az intézet keletkezésekor kettős cél lebegett az alapítók szemei előtt.

Egyrészt módot kellett nyújtani a hazai tehetségeknek arra, hogy magukat itthon képeztethessék, s a külföldet már csak

tanulmányaik betetőzése végett kelljen felkeresniök, másrészt gondoskodni kellett szakszerűen képzett tanerőkről a rajzolásnak a középiskolákban való sikeresebb oktatására. A mintarajziskola tehát nemcsak saját növendékeinek művészi képzését tekinti feladatának, hanem az általános rajzoktatásnak is szolgáltatja a hivatott tanerőket s e közvetett hatása, melylyel az ifju nemzedékben a művészet iránti fogékonyságot fejleszti, a művészet számára érdeklődő közönséget nevel már a középiskolákon s a tehetség öntudatra ébredését ideje korán elősegíti, nemzeti közművelődésünk szempontjából kiváló jelentőséget kölcsönöz ez intézetünknek.

Az intézet szervezetét elejétől fogva ez a kettős cél szabta meg.

A növendékek rendeltetésükhöz képest némileg eltérő mértékben vettek részt az általános oktatásban; az ezen átesett, haladottabb növendékek azonban már külön-külön szakosztályokban készültek választott hivatásukra.

Igy a rajztanárképző tanfolyam mellett külön osztályok voltak az intézetben a festők, a szobrászok és még egy külön festészeti osztály a nők részére.

Ez intézet, mint azt az 1897. évi május hó 10-én kelt 3935. sz. vallás- és közoktatásügyi ministeri rendelet kegyesen elismeri, annyira fejlődött, hogy utóbb említett osztályai most már a művészi képzés érdekében önálló szervezettel voltak elláthatók. Nevezetesen a Lotz Károly és Strobl Alajos tanárok vezetése alatt, helyileg már különvált gyakorló festészeti és szobrászati osztályok, mint önálló mesteriskolák, s az Ebner Lajos tanár vezetése alatt levő, eredetileg különben is önállóan szervezett női festészeti tanfolyam, mint m. kir. női festőiskola, az anyaintézetből kiváltak.

Ezen osztályok önállósítása azonban az intézet eredeti célját meg nem változtatta, mert körében maradt a rajztanárképzés s a művésznövendékek képzése; míg az új intézeteknek feladata a magasabb művészi kiképzés, aminthogy ezek magvát képezik a felállítandó magyar képzőművészeti akadémiának.

A rajztanárképzést ezen változtatás nem érintette; azonban a művésznövendékekre nézve új szabályzat lépett életbe, melyet a vallás- és közoktatásügyi minister úr 1897. évi 44,409. sz. a. hagyott jóvá.

Az intézet szervezetében történt változás a tanári testület kiegészítését vonta maga után. A művésznövendékek alakrajztanítására szervezett tanszék BALLÓ EDÉRE, a ki intézetünknek eddig is tanára volt, bízott; helyére AGGHÁZY GYULA iparművészeti iskolai r. tanár helyeztetett át; a nők részére ujonnan felállított geometriai tanszékre KOVÁCH GÉZA iparművészeti iskolai tanár rendes tanáru, az ékítményes rajz tanítására pedig ERDŐSSY BÉLA segédtanáru neveztetett ki, míg az iparművészeti rajz tanítására kiegészítőül DÖRRE TIVADAR reáliskolai tanár hivatott meg.

A budai pædagogium mellett fennállott rajztanfolyam megszűnven, a vallás- és közoktatásügyi ministerium a polgári iskolai rajz-tanítójelöltek képzését is intézetünkre bízta. A megszűnt rajz-tanfolyam tanárai közül GYULAY LÁSZLÓ és HAVRANEK FERENCZ intézetünkhöz helyeztettek át.

Ily körülmények közt nyílt meg az 1897/98-iki, 27-ik tanév. Habár az intézetnek három osztálya külön álló iskolává lett s a növendékek egy része azokban keresett és talált felvételt, intézetünk növendékeinek száma alig apadt; ez az apadás is csak azért állt elő, mert hely szüke miatt sok jelentkezőt nem lehetett fölvenni.

Az oktatás szeptember 12-én vette kezdetét s zavartalanul folyt a tanév végeig, még pedig külön tanterv és órarend szerint a rajztanár- és rajztanítónőjelöltek, külön a művésznövendékek részére. Ez által elhárított azon nehézség, mely a rajztanárjelöltek s művésznövendékek együttes oktatásából származott s az új tanterv egyszersmind biztosíték arra, hogy intézetünk kettős feladatának a jövőben fokozottabb mérvben fog megfelelni.

Az ifjúság társas köre alakuló közgyűlését október 27-én tartotta meg, melyen az elnököt és a 15 tagból álló választmányt választották meg.

A körnek összesen 89 rendes tagja volt.

A társaskör az intézet növendékeinek szünidőben készített munkáiból a husvét szünet alatt kiállítást rendezett. A kiállítás 11 napig volt nyitva, mely idő alatt a szépen sikerült kiállítást sokan látogatták.

Kiállított a férfiak részéről 458 db és a nők részéről 58 db, összesen 516 olajfestmény, aquarell, pastell, rajz és mintázott mű.

A kör bizottsága részéről adott összesen 80 koronát tevő pályadíjak közül a figurális kompozícióra kitűzött 20 koronás díjat Lösschinger Hugó, a 20 koronás tanulmányfej-díjat Wendel Béla nyerte el. Mind a két esetben a megbirálásra felkért Székely Bertalan tanár úr ítelt. A tájkép-díj felett, mely szintén 20 koronát tett ki, Keleti Gusztáv igazgató úr döntött a képen, hogy a díjat Oszvald Lajos és Baranski Emil közt megosztotta. A mintázási-díjat (10 korona) Loránfi Antal tanár úr Király Gyulának ítélte oda. Végül a csendéleti díj-(10 korona) Neogrády Antal tanár úr ítélete alapján Juszkó Bélának jutott.

A szépen sikerült kiállítás emlékére a kör bizottsága «Emlékalbumot» adott ki. A címlap rajzára hirdetett pályázaton az első díjat Lösschinger Hugó, a második díjat pedig Székely Andor nyerte meg. Az emlékalbum június hó végén jelent meg majdnem 100 reproductióval.

Egyik mozzanata volt még a kör ez idei működésének a f. évi február hó 6-án, az orsz. m. kir. zeneakadémia ifjúságával közösen, az új műcsarnok összes termeiben rendezett zártkörű «Bohém estély».

AZ INTÉZET NÖVENDEKEI

ALAPÍTÁSÁTÓL AZ 1897/98-IKI TANÉV VÉGÉIG.

- Abt Sándor 1890/91, 1893/94—
1895/96.
Ács Ferencz 1893/94.
Adamovics István 1872/73.
Adamovics János 1873/74—1876/77.
5. Adler József 1883/84—1885/86.
Adler Mór 1884/85—1885/86,
1887/88 I.
Adlmann Gusztáv 1889/90—
1892/93.
Agorasztó Melanie 1889/90—
1892/93.
Agotha Imre 1878/79—1883/84.
10. Aigner Matild 1872/73 I.
Albachari Berta 1891/92 I.
Albrecht Béla 1882/83 I.
Albrich Mihály 1891/92—1893/94.
Angyalffy Erzsébet 1877/78, 1881/82.
15. Árkay Aladár 1887/88 I.
Arnold Nándor 1875/76—1877/78,
1879/80.
Áron Antal 1874/75—1875/76.
Auerbach Lipót 1889/90—1893/94.
Bachmann Károly 1891/92.
20. Bacsa András 1890/91—1896/97.
Bacsák György 1890/91—1891/92.
BacsKay Béla 1877/78—1885/86.
Bagó László 1871/72—1876/77.
Bajzáth Lajos 1878/79—1883/84.
25. Bajzáth Gábor 1887/88 I.
Bakos Tibor 1886/87—1890/91.
Baky Albert 1888/89.
Baletz István 1876/77.
Bálint Benedek 1876/77—1879/80.
30. Balló Aurél 1890/91—1893/94.
Balló Ede 1877/78—1880/81.
Balló Emil 1891/92—1894/95.
Balogh Gábor 1887/88.
Barajevác Szeptim 1892/93—
1895/96.
35. Baranszki Emil 1895/96—1897/98.
Baráthy Mihály 1876/77—1879/80.
Barcza Elek 1881/82—1882/83.
Barna Mária 1873/74—1876/77.
Barsy Adolf 1888/89—1890/91,
1894/95—1896/97.
40. Bártfay József 1891/92—1892/93.
Bartha László 1883/84 I.
Bartók János 1887/88 II.—1888/89 I.
Bartók Lajos 1872/73—1875/76,
1885/86—1886/87.
Bauer Mihály 1890/91—1892/93.

* Az évszámok mellett látható római számjegyek (I. II.) azt jelentik, hogy az illető tanévnek csak első, vagy második felében volt növendéke.

45. Bauer Samu 1874/75, 1879/80—
1883/84.
Baumgartl Boldizsár 1887/88—
1890/91.
Bay Lajos 1882/83—1883/84.
Beck József 1879/80 I.
Bécser János 1888/89—1891/92.
50. Beder Károly 1872/73 I.
Behr Dezső 1894/95—1897/98.
Békésy Lila 1896/97—1897/98.
Bellaagh Aladár 1897/98.
Bellák Vincze 1895/96—1897/98.
55. Bellony László 1890/91—1895/96.
Benacsek Béla 1880/81—1882/83.
Bencze József 1887/88—1890/91.
Bencze Zsigmond 1884/85—
1887/88.
Bene Patriczius 1873/74.
60. Benedek Géza 1894/95.
Beniczky Margit 1897/98 II.
Benkő Ilona 1895/96—1897/98.
Berger Győző 1877/78—1878/79.
Berecz Alajos 1879/80—1880/81.
65. Berényi József 1892/93—1893/94.
Bertalan Sarolta 1890/91—
1894/95 I.
Berger Luiza 1884/85—1886/87.
Besenhofer Frigyes 1897/98 II.
Biczó Géza 1871/72—1874/75.
70. Birkholcz Ágost 1885/86—1889/90.
Bizani Endre 1889/90—1891/92.
Bloch Kornelia 1896/97—1897/98.
Blüthgen Artur 1897/98 II.
Bockelberg A. Edward 1889/90 I.
75. Bocskay Béla 1876/77.
Bocskay István 1896/97—1897/98.
Bodola Lajos 1879/80.
Bodor Ferencz 1883/84-1887/88.
Bodor Ida 1891/92-1894/95, 1896/97.
80. Borhegyi Mariska 1893/94.
Boros Radó 1884/85—1888/89.
Boross Gyula 1873/74—1878/79.
Borszéki János 1882/83-1884/85.
Borszéki Jenő 1884/85.
85. Bortstieber Jenő 1889/90 II.
Boruth Andor 1889/90 II.
Bosznai István 1886/87-1890/91.
Both Menyhért 1884/85-1886/87 I.
Br. Bothmer Sándorné 1889/90-
1894/95.
90. Botka Mihály 1874/75.
Bottay Kálmán 1877/78-1880/81.
Böhm Antal 1880/81—1885/86.
Böhm János 1877/78—1880/81.
Brachfeld (Parlaghi) Vilma
1877/78—1878/79 I.
95. Branisce Viktor 1894/95.
Báró Braunecker Ernesztina
1882/83—1888/89, 1891/92—
1895—96.
Braun Mihály 1885/86 II. —
1886/87 I.
Braunberger Salamon 1886/87—
1888/89.
Bruck Hermina 1891/92-1896/97.
100. Bruck Miksa 1878/79—1880/81.
Bründl Ödön 1874/75—1877/78.
Bubics József 1897/98 II.
Buccarich Manó 1872/73—
1873/74.
Buday Lajos 1894/95—1897/98.
105. Bugarszky Timót 1874/75-1879/80
Bugát Imre 1894/95—1897/98.
Bukovics Gyula 1872/73 II.
Bulya György 1887/88 I.
Bumbacsilla (Zobl) Irma, 1880/81-
1884/85.
110. Burány Béla 1872/73.
Burger József 1889/90 II.—
1890/91, 1893/94—1895/96.

- Busitia János 1894/95—1897/98.
 Buzzy Mária 1878/79 I.
 Bülch Károly 1891/92.
 115. Bzduch János 1896/97. II.
 Chabada Béla 1896/97—1897/98.
 Csapó Gyula 1871/72—1873/74.
 Császár István 1885/86 II.
 Csebray Imre 1878/79.
 120. Cséfay Flórián 1875/76-1877/78.
 Cséka Károly 1871/72.
 Cseley József 1886/87—1889/90.
 Cserépy Károly 1876/77 I.
 Csergő Lajos 1894/95—1897/98.
 125. Cserna Károly 1884/85-1888/89.
 Cserno Géza 1884/85.
 Csernovits Agenor 1873/74.
 Csernovits Diodor 1873/74.
 Cservenák Gusztáv 1878/79 I.
 130. Csesznák Irma 1897/98.
 Csiky István 1892/93—1895/96.
 Csizik Gyula 1875/76—1878/79.
 Csók István 1882/83—1884/85.
 Csolnoky Kár. 1884/85-1887/88.
 135. Csordák Lajos 1883/84.
 Csordás József 1886/87.
 Csörgey Zoltán 1887/88.
 Csukay Lujza 1896/97 I. 1897/98.
 Czapek Bruno 1894/95-1897/98.
 140. Czeller Mihály 1882/83 I.
 Czóbel Gyula 1891/92—1894/95.
 Czölder Dezső 1896/97. II.
 Damkó József 1892/93—1896/97.
 Dancsics Ákos 1880/81-1886/87.
 145. Dávid Miksa 1893/94—1896/97.
 Deák Géza 1888/89 I., 1896/97-
 1897/98.
 Deák Miklós 1890/91—1893/94.
 Décsey István 1875/76.
 Dékány Árpád 1881/82—1884/85.
 150. Demeter Rób. 1893/94-1897/98.
 Demjanovich Tivadar 1880/81—
 1882/83, 1885/86.
 Demjén László 1882/83-1885/6.
 Demjén Zoltán 1879/80-1882/83,
 1886/87 II.
 Deréky Anna 1888/89—1889/90.
 155. Deréki Gyula 1873/74 II.
 Dienes Károly 1895/96-1897/98.
 Diviaczky Rezső 1895/96-1897/98.
 Doby Irma 1892/93—1895/96.
 Doby Samu 1892/93—1895/96.
 160. Domsa Flavius 1897/98.
 Doringer Anna 1893/94-1894/95.
 Dömötör Gábor 1885/86 I.
 Dömötör László 1871/72-1874/75.
 Dörre Tivadar 1891/92-1892/93.
 165. Drescher Eugenia 1893/94—
 1896/97.
 Dusek Ede 1889/90.
 Dvihally Albin 1876/77.
 Dvorcsák Ferencz 1879/80—
 1884/85.
 Éber Sándor 1897/98.
 170. Eckert János 1882/83.
 Écsy Ferencz 1878/79.
 Edvi Illés Aladár 1888/89-1892/93.
 Egerváry Ágoston 1872/73—
 1883/84—1885/86.
 Ehrenstein Zsigmond 1888/89—
 1889/90.
 175. Eisenhut Ferencz 1875/76—
 1876/77 I.
 Eisenkraut Arnold 1880/81.
 Eisert Margit 1893/94—1897/98.
 Eiszler Zsigmond 1873/74.
 Elbl Lajos 1875/76—1876/77 I.
 180. Eleöd Judit 1888/89—1892/93.
 Eleöd Karola 1888/89—1892/93.
 Elischer Lajos 1875/76.
 Ellinger Emil 1889/90—1891/92.

- Engländer Fanni 1897/98.
185. Erdössy Béla 1889/90—1894/95.
Etter Gyula 1885/86 I.
Fábry Kornél 1888/89.
Fábry Mihály 1884/85—1885/86.
Fajth István 1879/80—1883/84.
190. Faragó Lajos 1878/79 II.—1880/81.
Faragó Ödön 1897/98.
Farkas Imre 1885/86—1887/88.
Farkas János 1892/93.
Farkas István 1873/74.
195. Farkas Miklós 1896/97.
Farkas Zefin 1891/92—1893/94.
Farkasfalvi Tindura Imre
1896/97—1897/98.
Fazekas Mariska 1873/74 II.—
1875/76.
Fáy Sándor 1896/97.
200. Fáy Zoltán 1872/73.
Färber Adolf 1881/82—1882/83.
Fegyveres Géza 1873/74 II.
Fehérváry Etelka 1893/94—
1896/97.
Feigenbaum Ignác 1872/73.
205. Fellegi Alajos 1885/86—1888/89.
Felsmann Alfréd 1890/91.
Felsmann Mariska 1893/94.
Fényes Adolf 1884/85—1886/87.
Finger Róza 1892/93.
210. Fischer Bódog 1884/85—1885/86.
Fischer József 1881/82—1885/86.
Fleischer Mihály 1892/93—
1895/96.
Fleischer Rezső 1883/84.
Flesch József 1872/73.
215. Flesch Miksa 1885/86 I.
Fliesz Rezső 1873/74, 1877/78 I.
Flóris Áron 1879/80—1880/81,
1885/86.
Flóris Gyula 1880/81.
- Dr. Fodor Árminné 1895/96—
1896/97.
220. Fodor Róza 1893/94—1896/97.
Forberger Andor 1896/97—
1897/98.
Fórián Gergely 1879/80—1881/82.
Förstner Tivadar 1897/98.
Fraenkel Ferenczné 1896/97—
1897/98.
225. Frankovszky Gizella 1897/98.
Freund Jenő 1896/97—1897/98.
Friedmann Bella 1892/93.
Friedmann Árm. 1873/74—1875/76.
Frimm Jakab 1874/75.
230. Frischauf Ferencz 1897/98.
Funk Gusztáv 1896/97—1897/98.
Führer Rikárd 1892/93—1895/96.
Fülöp Ferencz 1874/75—1875/76.
Gaál József 1879/80—1883/84.
235. Gaál Sándor 1886/87.
Gabara Vincze 1872/73 I.—1875/76,
1890/91—1891/92.
Gál József 1892/93—1895/96.
Gálóczy Dezső 1877/78 I.
Ganovszky Ilona 1890/91.
240. Garay Ákos 1882/83.
Gasparecz Elemér 1897/98. II.
Gasparik János 1892/93—1895/96.
Gebauer Gizella 1891/92—1894/95.
Géczy Aranka 1896/97—1897/98.
245. Géczy István 1876/77 I.
Gemziczky Irma 1894/95 I.—
1895/96.
Gerdenich Claudine 1895/96—
1897/98.
Gerenday Béla 1878/79—1879/80.
Gerhardt Alajosné 1891/92—
1894/95.
250. Giffing Ida 1891/92—1896/97.
Gillemot Ödön 1886/89—1893/94.

- Gillming Olga 1896/97.
 Gindrich Hugo 1890/91.
 Glatter Ármin 1882/83—1883/84.
 255. Glatz Oszkár 1894/95.
 Glosz Géza 1883/84.
 Glück Károly 1893/94—1896/97.
 Gobra Béla 1881/82—1886/87.
 Goltz Sándor 1872/73.
 260. Gortva Antal 1872/73—1874/75
 Gönczy Béla 1872/73.
 Götz Ede 1873/74—1874/75.
 Gratzer Lajos 1882/83—1883/84.
 Greguss Imre 1889/90.
 265. Gróh Béla 1896/97.
 Gróh István 1885/86—1889/90.
 Gruber Hedvig 1896/97.
 Grünwald Béla 1882/83.
 Grünwald Imre 1883/84-1884/85,
 1891/92.
 270. Gulyás Károly 1892/93—1895/96.
 Guttmann Ella 1891/92-1892/93.
 GuttmannMária1879/80-1882/83.
 Gyagyovszky Aurél 1887—88.
 Gyárfás Ferencz 1871/72-1874/75
 275. Gyárfás Jenő 1871/72—1876/77.
 Gyöngyvirági Eugenia 1872/73—
 1875/76.
 Györffy István 1890/91—1891/92.
 Györffy Julia 1882/83—1883/84,
 1886/87.
 Györgyi Kálm. 1879/80-1883/84.
 280. Gyurkovics Ferencz 1896/97.
 Háber János 1897/98.
 Haberditzel Kár. 1893/94-1896/97
 Hadzsy Olga 1896/97—1897/98.
 Halász József 1894/95—1897/98.
 285. Halász Zsigm. 1877/78-1881/82.
 Halmágyi Antal 1891/92-1892/93.
 Handmann Adolf 1892/93—
 1894/95.
 Hankus Sándor 1875/76-1879/80.
 Hanula József 1880/81—1882/83,
 1886/87—1887/88.
 290. Hanzély Gyula 1896/97.
 Dr. Haraszty Gyuláné 1894/95.
 Harcsy József 1891/92.
 Haris Béla 1894/95—1897/98.
 Harsány Lajos 1897/98.
 295. Hány Gyula 1881/82—1885/86.
 Hatschek Arthur 1882/83.
 Hatvani Béla 1897/98.
 Hauser Tivadar 1891/92.
 Hausner Ignác 1885/86.
 300. Havran János 1879/80—1881/82,
 1883/84.
 Hazafi Gyula 1879/80 I.
 Hazslinszky Kálmán 1887/88—
 1891/92.
 Hecht Béla 1890/91—1891/92.
 Heckenast Mária 1890/91 I.
 305. Heincz Augusztá 1873/74 I.
 Heinrich Etel 1892/93-1895/96,
 1896/97 II.
 Hercz Gyula 1888/89.
 Herczbrunn Náthán 1877/78.
 Herczfeld Fanny 1872/73.
 310. Herczog Nina 1877/78.
 Hermann Adolfine 1892/93—
 1894/95.
 Hermann Gyula 1890/91-1893/94.
 Hevesy Pál 1896/97-1897/98.
 Hidegh Béla 1896/97-1897/98.
 315. Hidvégi Géza 1890/91 I. 1893/94-
 1895/96.
 Hilberth Irén 1891/92—1894/95.
 Hirsch Cornélia 1885/86-1888/89.
 Hirsch József 1886/87 I.
 Hirschfeld Samu 1872/73.
 320. Hirth Pál 1881/82—1885/86,
 1887/88.

- Hochmann József 1880/81—
1884/85.
- Hochrein Lajos 1873/74-1874/75. 355.
- Hoczmann Lajos 1883/84—
1884/85, 1887/88—1888/89.
- Hódi József 1892/93.
325. Hoffmann Ilona 1891/92-1894/95.
- Hoffmann János 1888/89—
1891/92, 1894/95.
- Hofrichter József 1876/77—
1879/80.
- Holló Barnabás 1889/90-1892/93.
- Holló Ilona 1887/88—1888/89.
330. Holló Zsigmond 1882/83—
1883/84 I.
- Hollós Béla 1889/90—1893/94.
- Hollós Károly 1877/78—1880/81.
- Hollósy József 1876/77—1878/79.
- Hollósy Simon 1875/76 I.
335. Homolya Ádám 1881/82—
1882/83 I.
- Hoppé Lipót 1871/72—1874/75.
- Horovitz Mór 1875/76.
- Horthy Béla 1887/88.
- Horváth Andor 1896/97.
340. Horváth Erzsébet 1891/92.
- Horváth Géza 1885/86—1888/89.
- Horváth István 1884/85—1886/87.
- Horváth János 1886/87.
- Horváth Károly 1891/92-1893/94.
345. Horváth Mihály 1881/82.
- Horváth Miklós 1878/79.
- Horváth P. Natalie 1879/80—
1881/82.
- Hoschke Kálmán 1889/90.
- Hosszu Lajos 1883/84—1886/87,
1888/89.
350. Höllrigl József 1897/98 II.
- Hölszky Sándor 1892/93-1895/96.
- Hönigschmiedt Bódog 1897/98.
- Hrabetz Nánd. 1894/95-1897/98.
- Hrinyák Ede 1875/76.
355. Hunyadi László 1879/80-1882/83.
- Huschmann Alajos 1873/74 II.
- Huszár Frigyes 1877/78-1880/81.
- Huszka József 1873/74—1875/76.
- Hübner Rezső 1881/82—1882/83.
360. Ihrig Sarolta 1896/97-1897/98.
- Illetsko Béla 1893/94—1896/97.
- Illés Hedvig 1893/94.
- Indaly Ilona 1896/97-1897/98.
- Innocent Ferencz 1876/77—
1877/78, 1884/85.
365. Intödy Adolf 1872/73—1873/74.
- Istvánics György 1883/84—
1886/87.
- Istvánffy Gyula 1882/83—1883/84.
- Iszlay Margit 1891/92—1893/94.
- Ivanecz József 1884/85—1886/87.
370. Jabkovszky Mihály 1880/81—
1884/85.
- Jakab Sarolta 1873/74—1878/79.
- Jámbor Tita 1896/97—1897/98.
- Jancsó Jenő 1897/98.
- Jancsó Lajos 1891/92—1893/94.
375. Jancsó Mihály 1897/98.
- Janicsek József 1884/85.
- Janicsek Sándor 1883/84-1885/86.
- Jankó Elemér 1887/88—1888/89.
- Jankovich István 1896/97-1897/98.
380. Janky Sándor 1892/93—1896/97.
- Jantyik Mátyás 1879/80—1882/83.
- Jarka Antal 1874/75.
- Jäger István 1895/96—1897/98.
- Jeney Jenő 1894/95.
385. Jeszenszky Gusztáv 1872/73—
1876/77.
- Jindrich Hugó 1891/92—1895/96.
- Jókai Róza 1878/79—1883/84.
- Jónás Ida 1882/83—1885/86.

- Jónás Zsigmond 1897/98.
- 390 Joós Imre 1887/88—1889/90.
- Juhász Árpád 1886/87—1890/91, 1894/95—1896/97.
- Juhász Gyula 1879/80.
- Junga Sebő 1890/91 I.
- Justus Ilona 1896/97—1897/98.
395. Juszkó Béla 1893/94—1896/97.
- Kacz Endre 1897/98.
- Kádár Gábor 1879/80—1883/84.
- Kaill Adolfné 1891/92—1893/94.
- Kalina Tivadar 1879/80 I.
400. Kalivoda Katicza 1895/96-1897/98.
- Kalmár Jenő 1885/86—1890/91.
- Kálóczy János 1892/93—1895/96, 1897/98.
- Kánn Teréz 1896/97—1897/98.
- Kapperl Samu 1883/84.
405. Kardos Gyula 1874/75—1876/77.
- Karesz Sámuel 1885/86-1886/87 I.
- Karkoska József 1881/82-1882/83.
- Karlovsky Bertalan 1877/78.
- Kárpáthy Jenő 1887/88 I.
410. Karsay Nándor 1886/87.
- Karvázy Róza 1892/93.
- Kassay Kálmán 1871/72—1873/74.
- Kasselik Emilia 1891/92—1894/95.
- Katsó József 1893/94.
415. Kátay Lajos 1878/79—1882/83.
- Katona Béla 1893/94.
- Katra Imre 1872/73—1873/74.
- Kaufmann Izidor 1873/74 II. — 1874/75 I.
- Kauser Irma 1872/73—1873/74.
420. Keleti Gábor 1887/88—1890/91, 1894/95.
- Keleti Magdolna 1896/97—1897/98.
- Kellermann Ferencz 1876/77.
- Kéméndi Jenő 1877/78-1878/79.
- Keményffy Jenő 1892/93-1895/96, 1897/98. II.
425. Keményffy Katalin 1882/83.
- Kemenszky Árpád 1887/88—1890/91.
- Kende István 1888/89—1891/92.
- Kenedi Erzsébet 1897/98.
- Kern Paula 1894/95.
430. Kertész József 1872/73 II.
- Kertész János 1871/72—1873/74.
- Kessler Johanna 1896/97—1897/98.
- Keuler József 1894/95—1896/97.
- Killinger Lajos 1883/84.
435. Kimnach László 1875/76-1877/78.
- Király Lajos 1894/95—1897/98.
- Király Gyula 1896/97—1897/98.
- Kircz Ráchel 1888/89—1894/95.
- Kiss Aranka 1897/98.
440. Kiss Ferencz 1876/77.
- Kiss István 1873/74 II.
- Kiss Kálmán 1897/98.
- Kiss Lajos 1884/85—1886/87, 1889/90—1890/91.
- Kiszely Nándor 1893/94.
445. Klaber Gyula 1891/92—1892/93.
- Klamarik Brunó 1894/95-1896/97.
- Klammer Mariska 1891/92, 1896/97.
- Klein Béla 1897/98.
- Klein Jenő 1897/98.
450. Kleinberger (Katona) Náthán 1881/82—1886/87.
- Klics Albert 1890/91.
- Klopfer Miksa 1889/90-1890/91.
- Klöz György 1890/91.
- Kmetykó Gyula 1880/81, 1881/82. I.
455. Knopp Ferencz 1884/85.
- Knopp Imre 1882/83—1885/86.

- Knott Lipót 1879/80—1880/81. I.
 Knuth Matild 1897/98.
 Kocsis Ferencz 1880/81-1884/85.
 460. Kocsis Jenő 1892/93.
 Kohányi Róbert 1890/91-1891/92.
 Komárniczky Mariska 1896/97,
 1897/98.
 Kondász Illés 1886/87—1887/88.
 Konek Ida 1872/73.
 465. Korcinka Pál 1894/95.
 Korcsek János 1891/92-1894/95.
 Korompay Irma 1890/91-1891/92.
 Koós Lajos 1895/96—1897/98.
 Koszkol Jenő 1885/86—1887/88.
 470. Kosztká József 1885/86—1887/88.
 Kotsi Horvát Jolán 1891/92-1893/94.
 Kozák István 1896/97 II.
 1897/98.
 Kozsanovics Sándor 1876/77—
 1878/79.
 Kovách Géza 1881/82—1884/85.
 475. Kovács Alajos 1896/1897.
 Kovács Gyula 1894/95.
 Kovács István 1896/97—1897/98.
 Kovács István 1882/83—1886/87.
 Kovács János 1873/74.
 480. Kovács József 1874/75—1875/76.
 Kovács László 1893/94—1896/97.
 Kovács Pál 1876/77—1877/78.
 Kozák István
 Kölber Dezső 1890/91—1896/97.
 485. Kövér János 1873/74—1876/77.
 Köves Izidor 1882/83—1884/85.
 Krainer Paula 1872/73—1876/77.
 Krajecz András 1886/87.
 Krajna János 1893/94—1896/97.
 490. Králik Gusztáv 1893/94—1896/97.
 Krausz Ignác 1878/79—1881/82.
 Krausz Ilka 1891/92.
 Krausz Istv. 1872/73 II.-1876/77 I.
 Krausz János 1872/73—1874/75.
 495. Krenner Viktor 1880/81-1887/88,
 1895/96.
 Krieger Béla 1879/80—1883/84.
 Kriesch Aladár 1880/81-1882/83
 1893/94—1895/96.
 Kriesch Laura 1895/96-1897/98.
 Krieszhaber Róza 1877/78.
 500. Krisztiáni István 1888/89-1891/92.
 Krucsay Ferencz 1889/90 II.—
 1895/96.
 Krug Balázs 1871/72—1876/77.
 Kruspér István 1894/95-1897/98.
 Kubesch Mariska 1894/95—
 1897/98.
 505. Kukuli Ferencz 1883/84.
 Kulcsárné-Müller Irma 1897/98.
 Kun Lajos 1890/91—1892/93.
 Kunfy Lajos 1887/88.
 Kunossy Frigyes 1880/81-1881/82,
 1886/87.
 510. Kutlik András 1881/82 I.
 Kutner Géza 1886/87—1890/91.
 Kutty Lajos 1875/76.
 Kurzweil Nándor 1878/79.
 Künstler Adolf 1881/82.
 515. Kümmerle Pál 1893/94-1896/97.
 Lácza Olga 1893/94—1896/97.
 Lakatos Ida 1873/74.
 Lakos Alfréd 1889/90—1892/93.
 Lammel Antal 1892/93—1895/96.
 520. Langenthal Lenke 1897/98.
 Lányi Ernő 1877/78—1880/81.
 Lányik János 1897/98.
 László Zsigmond 1897/98.
 Laub Flórián 1878/79—1883/84.
 525. Laub Fülöp 1885/86—1888/89.
 Lechner Gyula 1878/79.
 Ledermüller Gyula 1892/93.
 Lehotzky Pál 1895/96—1897/98.

- Lehrner Rezső 1876/77.
530. Leitl Ede 1871/72—1873/74.
Leister Ferencz 1875/76-1876/77.
Lenauel Arthur 1895/96.
Lencsó János 1884/85—1888/89.
Lengyel Irma 1891/92.
535. Lerch Antal 1872/73.
Leszczynszky Kornél 1897/98. II.
Lichtenstein Georgette 1881/82 I.
Liffa Aurél 1891/92.
Ligeti Mór 1890/91—1892/93.
540. Linde János 1874/75—1875/76.
Linek Lajos 1875/76, 1878/79.
Lósy Géza 1896/97—1897/98.
Löbl Selma Elma 1872/73—
1875/76.
Lőrinczy Géza 1895/96-1897/98.
545. Löschinger Béla 1895/96.
Löschinger Hugó 1893/94—
1897/98.
Löschinger Hedvig 1886/87—
1891/92.
Löw Gyula 1881/82—1885/86.
Löwinger Ármin 1881/82 I.
550. Ludmann Paula 1892/93-1895/96.
Lukácsy Lajos 1896/97.
Lukáts Erzsébet 1897/98.
Machik Ilona 1892/93—1896/97.
Madáchy István 1897/98.
555. Madarassy Erzsébet 1883/84-1888/89.
Madarász Adeline 1887/88—
1892/93.
Major Aladár 1897/98.
Major Jenő 1887/88—1890/91.
Majoros Károly 1889/90-1892/93.
560. Majorossy Gyula 1873/74—
1875/76.
Makay Filomena 1876/77—
1881/82.
Makfalvay Ilka 1872/73-1875/76.
- Mály József 1894/95, 1895/96 II.,
1896/97 II., 1897/98 II.
Mandl Ármin 1880/81—1885/86.
565. Mandl Edith 1896/97—1897/98.
Mandl József 1881/82.
Mandl Stefánia 1891/92-1895/96,
1896/97 I.
Mannheimer Ágost 1873/74 II.—
1874/75 I.
Margittay Tihamér 1874/75—
1878/79.
570. Márki Pál 1879/80 I.
Márk Lajos 1885/86.
Markup Béla 1890/91—1896/97.
Marlin Molly 1887/88—1890/91.
Marossi Ferencz 1886/87 I.
575. Marsovszky Kálmán 1886/87—
1891/92.
Márton Béla 1891/92.
Márton Gyula 1875/76 I.
Martonovics Ábrahám 1893/94.
Mátrai Vilmos 1895/96-1897/98.
580. Matsek Antal 1876/77—1878/79.
Mátyássy Kálmán 1873/74—
1874/75 I.
Mayer (Zala) György 1876/77 I.-
1878/79.
Mayer József 1871/72.
Medriczky István 1893/94—
1894/95.
585. Meeze Vilmos 1876/77 I.
Meiszl Ágoston 1886/87-1888/89.
Meleg Ignác 1882/83 I.
Melichár János 1883/84-1884/85.
Melles Jenő 1880/81 II.
590. Mendel Béla 1896/97 II.—
1897/98.
Mendlik Oszkár 1890/91—
1895/96.
Mensel Coelestin 1879/80.

- Mensel Kelemen 1880/81—
1881/82.
- Mérő István 1890/91—1894/95.
595. Mészáros Endre 1872/73.
Mészáros Gyula 1897/98.
Mészáros Károly 1895/96—
1896/97.
- Mesterházy Kálmán 1873/74—
1876/77.
- Meszes Ferencz 1887/88.
600. Mihalik Dániel 1886/87-1892/93.
Mihalik Gyula 1896/97-1897/98.
Mikár Paula 1894/95—1896/97.
Mike Ignác 1880/81—1882/83.
Miksits Imre 1874/75.
605. Millye Kálmán 1882/83.
Milutinovics Lyubisa 1894/95—
1897/98.
- Mirkva János 1897/98.
- Mittelmann Jakab 1889/90—
1894/95.
- Móczik József 1882/83.
610. Moesz Etelka 1894/95—1896/97.
Molnár Béla 1886/87—1888/89.
Molnár Bertalan 1896/97.
Molnár Gyula 1883/84—1886/87.
Molnár Lajos 1873/74-1876/77 I.
615. Molnár Sándor 1875/76.
Morgenstern Ede 1893/94—
1896/97.
- Mumme Oszkár 1880/81 I.
Murgas József 1889/90.
Muró Péter 1876/77 I.
620. Muszély Ágoston 1896/97, 97/98.
Muszely Gyula 1889/90-1892/93.
Muszkalay Antal 1877/78-1879/80.
Mühlbeck Károly 1886/87—
1890/91.
Müller Melánia 1897/98.
625. München Ida 1882/83.
- Myskovszky Ernő 1891/92—
1894/95.
- Nadler Berta 1872/73.
Nadler Flóra 1872/73.
Nadler Ida 1872/73.
630. ifj. Nagy Gyula 1877/78-1880/81.
id. Nagy Gyula 1875/76-1879/80.
Nagy István 1894/95—1896/97.
Nagy Jolán 1894/95—1897/98.
Nagy Károly 1879/80-1882/83.
635. Nagy Lajos 1895/96.
Nagy Lázár 1879/80—1883/84
1886/87.
Nagy Sándor 1886/87—1889/90.
Nagy Vilmos 1891/92—1896/97.
Naucsina Károly 1876/77.
640. Nécsey Imre 1875/76—1878/79.
Gróf Nemes Eliza 1896/97 II.
Nemes Mihály 1883/84-1885/86.
Nemes Viktor 1892/93 I.
Németh Imre 1893/94—1897/98.
645. Neogrády Antal 1883/84-1884/85.
Neubrunn Tóbiás 1890/91—
1895/96.
Neuhauser Ármin 1878/79—
1880/81.
Neumann Ármin 1882/83 I.
Neumann Emil 1886/87.
650. Neumann Ignác 1891/92.
Nichold Sánd. 1895/96-1897/98. I.
Niederländer Adolf 1894/95 I.
Nieger Károly 1896/1897 II.—
1897/98.
- Niklay János 1872/73.
655. Nikolics Ilona 1882/83—1884/85,
1894/95—1896/97.
Br. Nyáry Alb. 1890/91-1894/95.
Nyáry Antal 1879/80—1880/81 I.
Nyilassy Sándor 1892/93.
Obendorf Guszt. 1884/85-1888/89.

660. Oberg János 1871/72—1873/74.
 Ocsvár Rezső 1895/96—1897/98.
 Olgyay Ferencz 1889/90-1890/91.
 Olofson Gusztáv 1893/94-1896/97.
 Oskó Lajos 1884/85—1889/90,
 1894/95.
665. Osváth Kálmán 1883/84.
 Oszter István 1892/93—1895/96.
 Oszwald Lajos 1894/95-1897/98.
 Ottlyk József 1896/97.
 Pálffy József 1886/87—1889/90.
670. Palla István 1871/72—1873/74.
 Pállya Coelesztin 1879/80—
 1881/82, 1884/85 II.
 Pap Árpád 1878/79—1879/80.
 Pápay Viktor 1871/72—1873/74.
 Papp Ferencz 1873/74 I.
675. Papp Gábor 1892/93.
 Papp Gyula 1876/77—1879/80.
 Papp József 1888/89—1891/92.
 Papp Sándor 1888/89—1896/97.
 Papszt Imre 1889/90.
680. Partl Géza 1896/97.
 Pasuth Ödön 1880/81-1884/85 I.
 Pásztor Józs. (jákóhalmi) 1883/84-
 1886/87, 1890/91.
 Pásztor József (pápai) 1872/73.
 Pataky László 1875/76-1879/80 I.
685. Pauer Vilmos 1889/90—1892/93.
 Pavetics Manó 1896/97-1897/98.
 Pawlas Ede 1890/91—1895/96.
 Pázmándy Olga 1891/92.
 Pázmándy Vilma 1891/92.
690. Percea Pál 1893/94—1896/97.
 Perjéssi Lajos 1873/74—1876/77.
 Perlmutter Samu 1884/85—
 1888/89.
 Pesice Antal 1875/76.
 Peterdy Gyula 1879/80—1881/82.
695. Petrányi Géza 1876/77—1879/80.
 Petrányi Miklós 1897/98.
 Philipp István 1890/91—1895/96.
 Pick Juliska 1890/91.
 Pironcsák Antal 1895/96.
700. Pittoni Edith 1896/97—1897/98.
 Pokorny Irma 1873/74.
 Polgáry Géza 1885/86—1888/89.
 Polidnek Gyula 1882/83 I.
 Poll Hugo 1885/86.
705. Pollatsek Márton 1896/97.
 Pollák Mór 1893/94.
 Pollák Vilmos 1875/76.
 Popovics Milicza 1892/93.
 Poroszlay Albert 1872/73-1873/74.
710. Posner Lajos 1888/89 I., 1891/92.
 Pörge Gergely 1874/75-1876/77 I.
 Premier Károly 1872/73-1873/74.
 Prenosyl Sánd. 1872/73-1876/77.
 Propper Aranka 1896/97 II.
715. Pulszky Polyxena 1872/73—
 1873/74.
 Puxbaum Miksa 1873/74.
 Rabcsák Aurel 1893/94.
 Radó Aladár 1881/82 I.
 Raidl Sándor 1880/81.
720. Rakottyay László 1896/97.
 Rasztoovich Nándor 1896/97—
 1897/98.
 Rauchbauer Károly 1880/81—
 1882/83.
 Rausch Béla 1893/94—1894/95.
 Rauschenberger József 1885/86—
 1886/87.
725. Rauscher Mariska 1897/98.
 Redlich József 1888/89—1891/92.
 Reich Henrik 1879/80.
 Reich Jakab 1871/72—1872/73.
 Reichard Karola 1893/94—
 1896/97.
730. Reider Béla 1893/94—1896/97.

- Reimlinger Gyula 1879/80—
1882/83.
- Reinfuss Ede 1892/93-1897/98.
- Reinhard Kár. 1887/88-1895/96.
- Reisz Ottó 1895/96.
735. Reiszig Adolf 1876/77—1878/79.
- Reiszmán Ilona 1878/79-1881/82.
- Rekettye Csilla 1887/88.
- Réti István 1890/91 I.
- Réti Ödön 1891/92—1893/94.
740. Réthy Lajos 1878/79—1879/80.
- Rettenbacher Ferencz 1892/93.
- Rhédey Ferencz 1873/74-1874/75.
- Richl Antal 1875/76.
- Richter Aurel 1888/89—1892/93.
745. Rieger Győző 1893/94.
- Rigó Mária 1889/90—1890/91.
- Ringeisen József 1882/83.
- Rintel Géza 1893/94.
- Roleizek Mátyás 1897/98.
750. Rosenberg Adolf 1884/85.
- Rosenmayer Ferencz 1880/81—
1881/82.
- Rosenzweig Lajos 1877/78 I.
- Roskovics Ignác 1875/76—
1879/80.
- Roth Matild 1894/95.
755. Roth Miksa 1880/81 I., 1888/89 I.
- Rothfeld Samuné 1895/96.
- Rottmann Miksa 1896/97—
1897/98.
- Rozlofszky Ágost 1872/73 II.—
1873/74.
- Rózsaffy Dezső 1895/96.
760. Röck Károly 1876/77.
- Röszler Lajos 1885/86—1889/90.
- Röszner Adél (Komócsy Józsefné)
1882/83—1884/85, 1888/89—
1892/93.
- Rubovics Márk 1883/84-1886/87.
- Ruby Miroszláv 1879/80-1881/82.
765. Saile Károly 1882/83.
- Sándor István 1885/86 II., 1888/89.
- Sanek Sámuel 1879/80.
- Sável Dezső 1888/89—1889/90.
- Schablik Károly 1894/95-1897/98.
770. Schamorzil Antónia 1888/89—
1891/92.
- Scharl Arthur 1886/87.
- Scharschel Dániel 1883/84—
1890/91.
- Schaushek Árpád 1881/82—
1886/87.
- Schäffer Ármin 1891/92.
775. Schäffer Tivadar 1884/85.
- Scheiber Géza 1887/88-1888/89 I.
- Scheibert Antónia 1872/73—
1873/74.
- Scherling Antal 1889/90—1892/93.
- Schiff Dezső 1890/91—1891/92.
780. Schiff Kálmán 1893/94.
- Schimkó István 1881/82.
- Schlesinger Dávid 1871/72—
1875/76.
- Schlésinger Károly 1876/77 I.
- Schlik Károly 1876/77-1877/78 I.
785. Schloesser Alice 1895/96-1896/97.
- Schlumbrecht Gyula 1890/91—
1891/92, 1894/95 I.
- Schmidt Antal 1882/83—1886/87.
- Schmidt József 1872/73—1873/74.
- Schmigelschi Oszkár 1884/85—
1888/89.
790. Schnaucz Ervin 1872/73 II.
- Schneider Ármin 1896/97.
- Schneider Károly 1880/81.
- Schnier (Szirmai) Antal 1877/78—
1879/80.
- Scholtz Ágost 1884/85.
795. Scholtz Margit 1894/95—1896/97.

- Schöckl Ignác 1872/73 II.
 Schönberger Vilmos 1878/79—
 1881/82.
 Schönleitner Károly 1872/73—
 1876/77.
 Schramek Jakab 1884/85-1886/87.
 800. Schreiber Izidor 1876/77-1880/81.
 Schubert Emil 1876/77—1878/79.
 Schubert Ign. 1873/74-1876/77 I.
 Schulek Vilma 1897/98 II.
 Schullerus Frigyes 1885/86—
 1888/89.
 805. Schultz Ferencz 1875/76.
 Schuppin Ferencz 1875/76—
 1878/79.
 Schuschmann Pál 1885/86—
 1886/87.
 Schuster Gáspár 1873/74-1874/75.
 Schütz Julcsa 1891/92.
 810. Schwalm Miksa 1897/98.
 Schwarcz Mór 1883/84—1886/87.
 Schwarcz Zsigm. 1878/79-1881/82.
 Schwertner Zsigmond 1880/81—
 1884/85, 1892/93.
 Sebestyén Károly 1894/95—
 1897/98.
 815. Seemann Kálmán 1879/80—
 1882/83.
 Seffer Gizella 1897/98.
 Serbán Mihály 1872/73 I.
 Seres Géza 1874/75—1876/77.
 Siegel Gyula 1880/81.
 820. Sikor Margit 1875/76.
 Sikorszkiné Zsolnai Julia 1895/96.
 Silberstein Lajos 1876/77 I.
 Silberstein Lipót 1873/74—
 1875/76.
 Simkó József 1878/79—1883/84.
 825. Simon János 1874/75 II. —
 1876/77 I.
 Simon Tivadar 1893/94—1895/96.
 Singer Mór 1876/77 I.
 Sinkó Pál 1896/97—1897/98.
 Sipos Sándor 1873/74.
 830. Skatzel Lajos 1880/81 I.
 Soltész Arnold 1875/76—1877/78.
 Soltész József 1897/98.
 Soós Eleménné 1896/97 II.
 Soós László 1875/76.
 835. Spanyol Pál 1894/95—1897/98.
 Spiegel Jakab 1874/75—1875/76.
 Spindler Lajos 1875/76.
 Spira Antal 1873/74 II. —
 1876/77 I.
 Spira Rezső 1875/76 II.
 840. Spitzer Hermán 1889/90—
 1891/92.
 Spitzer Vilmos 1894/95—1897/98.
 Spitzer Zsigmond 1886/87 I.
 Spotkofszy Károly 1876/77—
 1878/79.
 Springholcz Mariska 1895/96—
 1897/98.
 845. Stark Mária 1896/97.
 Stark Teréz 1891/92—1896/97.
 Stauber Jakab 1893/94.
 Stegmüllerné Gerster Mária
 1884/85—1886/87.
 Steiner András 1888/89-1892/93 I.
 850. Stempien Mariska 1896/97.
 Stern Áron 1890/91—1891/92.
 Stern Fülöp 1887/88—1890/91.
 Stern József 1881/82.
 Stetka Gyula 1874/75—1875/76.
 855. Streitmann Antal 1871/72—
 1874/75.
 Stifter Gyula 1885/86 I.
 Stigliczy Jenő 1887/88—1890/91.
 Stohofer Béla 1890/91—1891/92.
 Stoklász József 1889/90—1892/93.

860. Stolarik József 1892/93—1893/94.
Stollmann András 1873/74 II. —
1878/79—1880/81.
Stöger Rudolf 1890/91.
Strach József 1882/83—1884/85.
Strasser Emma 1893/94.
865. Stubán István 1887/88—1888/89.
Suján Pál 1897/98.
Svetschine Georgine 1890/91—
1893/94.
Szabó Benő 1873/74—1875/76 I.
Szabó Béla 1882/83—1883/84.
870. Szabó Irma 1877/78—1878/79.
Szabó István 1876/77.
Szabó József 1884/85—1888/89 I.
Szabó Kálmán 1897/98 II.
Szabó László 1892/93.
875. Szabó Pál 1876/77 I.
Szabó Vladimir 1893/94—1896/97.
Szakács János 1884/85—1886/87,
1891/92.
Szalacsy Rezső 1896/97.
Szalay Jenő 1883/84—1886/87.
880. Szalay Károly 1880/81—1886/87.
Szalay Kornél 1881/82 I.
Szappanos Péter 1884/85—
1887/88.
Szádváry János 1883/84—1888/89.
Szántó Géza 1890/91—1893/94.
885. Szántó János 1882/83—1885/86.
Spappanos Béla 1897/98.
Száraz István 1876/77.
Szárits Imre 1876/77—1880/81.
Szegfy Erzsike 1894/95.
890. Székely Andor 1896/97—1897/98.
Székely Árpád 1872/73, 1879/80—
1888/89, 1893/94—1896/97.
Szekeres Albert 1893/94.
Szentistvány Margit 1893/94—
1896/97.
- Szentmiklóssy Zoltán 1895/96—
1897/98.
895. Szerémy Alajos 1881/82—1884/85.
Szeverényi János 1875/76 I.
Szidlovics Kálmán 1890/91—
1893/94.
Szihorszky János 1894/95.
Szijártó Lenke 1893/94—1895/96.
900. Szilágyi Ilona 1896/97—1897/98.
Szilvay Vilmos 1895/96.
Szinte Gábor 1875/76—1877/78.
Sziráczy Gyula 1896/97 II.
Szirotka Szilárd 1891/92—1894/95.
905. Szirtes Henrik 1896/97—1897/98.
Szittner Dezső 1890/91—1893/94.
Szlányi Lajos 1886/87—1892/93.
Szmetana Ágoston 1880/81—
1885/86.
Szobonya Mih. 1875/76—1880/81.
910. Szontagh Károly 1883/84.
Szontagh Tibor 1894/95—1896/97,
1897/98 I.
Szopkó István 1875/76—1877/78.
Szuk Endre 1890/91—1891/92.
Szulczberger Miksa 1889/90—
1892/93.
915. Szunyoghy Farkas 1897/98.
Szupits József 1881/82.
Szücs Izsák 1877/78—1879/80.
Tahedl (Tahi) Antal 1875/76—
1877/78.
Tahy János 1888/89 II.
920. Takács Zoltán 1897/98.
Taksonyi József 1887/88—1890/91.
Tamás Imre 1896/97—1897/98.
Tamásfy Romer 1874/75.
Tamássy Gyula 1897/98.
925. Tankó Sánd. 1877/78 I., 1880/81 I.
Tarr Rezső 1894/95—1897/98.
Taschek Gyula 1877/78—1880/81.

- Tasnády Kálmán 1876/77.
 Tattay Ferencz 1883/84-1884/85,
 1891/92—1893/94.
930. Tegyei Lajos 1890/91—1891/92.
 Telegdy Árpád 1893/94-1897/98.
 Telegdy László 1878/79-1881/82.
 Teleki Pál gróf 1897/98 II.
 Telkessy Valéria 1887/88-1896/97.
935. Tellér Gyula 1871/72—1873/74,
 1885/86—1887/88.
 Teöke Andor 1890/91—1891/92,
 1897/98.
 Thein Miksa 1889/90—1891/92.
 Thorma János 1887/88—1892/93.
 Till Karolina 1873/74 II.
940. Tinayre Gyula 1877/78-1878/79.
 Tinayre Lajos 1877/78—1878/79.
 Tisza Zsigmond 1885/86-1886/87.
 Tolnay Henrik 1881/82.
 Tomasek Emma 1872/73-1877/78.
945. Tompa Berta 1896/97—1897/98.
 Tornyai János 1886/87-1887/88.
 Tóth András 1894/95.
 Tóth Edit 1897/98.
 Tóth Erzsébet 1893/94.
950. Tóth Ferencz 1878/79-1880/81 I.
 Tóth István 1896/97 I.
 Tóth János 1871/72.
 Tóth László 1885/86.
 Tóth László 1894/95—1897/98.
955. Tóth Mariska 1894/95—1896/97.
 Törs Aranka 1892/93.
 Török Mihály 1893/94-1894/95 I.
 Trampits Miksa 1873/74.
 Trattner Alajos 1876/77 I.
960. Treitz Péterné 1895/96-1897/98.
 Tugenthal Nándor 1872/73.
 Tumo Máté 1893/94.
 Tury Gyula 1881/82—1885/86.
 Türk Sándor 1880/81.
965. Udvardy Ignác 1896/97-1897/98.
 Udvardy Vincze 1877/78.
 Udvarlaky Béla 1875/76.
 Udvary Géza 1894/95-1896/97.
 Uferbach Jenő 1890/91-1894/95.
970. Ujházy Irma 1875/76—1878/79.
 Ujházy Károly 1873/74.
 Ujváry Ignác 1881/82-1884/85.
 Ujváry Ilona 1896/97—1897/98.
 Ungár Ignác 1883/84.
975. Ungár Adolf 1880/81 I.
 Vágó Pál 1893/94.
 Vaitzik Jenő 1897/98.
 Vajda Zsigmond 1881/82.
 Vajna Gábor 1896/97—1897/98.
980. Valker Ágnes 1896/97—1897/98.
 Vallachy Jenő 1872/73-1876/77.
 Vannay Ferencz 1883/84-1885/86.
 Vándory Emil 1871/72.
 Váralyai Géza 1873/74 II.
685. Várdai (Verdenstätter) Szilárd
 1871/72—1875/76.
 Varga Imre 1892/93 I, 1897/98 I.
 Vargha Andor 1893/94.
 Varju Tivadar 1894/95.
 Várkonyi József 1897/98.
990. Vaskovits Erzsébet 1885/86—
 1887/88, 1891/92—1895/96 I.
 1896/97.
 Vaskovits Zoltán 1888/89 I.
 Vass Béla 1891/92—1894/95.
 Vastagh György 1885/86.
 Vaszary Gábor 1892/93.
995. Vaszary János 1885/86-1886/87.
 Vecsery Imre 1895/96-1897/98.
 Veisse Izabella 1873/74 II.
 Velits Ottmár 1892/93.
 Vendrey László 1880/81—
 1883/84.
1000. Veres Pál 1872/73 I.

- Versényi Gábor 1871/72—
1874/75.
- Vesztróczy Manó 1892/93—
1895/96.
- Vetró Sándor 1887/88—1891/92.
- Véber Ernő 1887/88—1890/91.
1005. Vég István 1880/81.
- Végh Endre 1885/86—1888/89.
- Végh Gyula 1881/82-1882/83 I.
- Villányi Ferencz 1896/97.
- Virágh Gyula 1896/97-1897/98 I.
1010. Visontay Kálmán 1897/98 II.
- Vladár Ernő 1893/94—1897/98.
- Vlasits Mihály 1875/76.
- Vlaszaty Béla 1897/98.
- Vogel Ferencz 1874/75.
1015. Vogel Ilona 1891/92—1895/96.
- Vogel Rezső 1886/87.
- Volf Irma 1889/90—1893/94.
- Vödrös Mihály 1875/76.
- Vörös Erzsébet 1879/80—1884/85.
1020. Vörös Juliska 1873/74-1876/77.
- Wage József 1881/82—1883/84.
- Wagner Ferenczné 1895/96—
1896/97.
- Waisz Ignác 1876/77—1878/79.
- Walbacher Károly 1875/76—
1878/79.
1025. Wamzer József 1881/82.
- Watzke Rezső 1891/92-1894/95.
- Wäscher József 1875/76.
- Weber Ilka 1879/80—1883/84.
- Weber Ilona 1891/92.
1030. Weinreb Bernát 1878/79.
- Weisz Emil 1890/91—1891/92.
- Weisz Lajos 1872/73—1874/75,
1877/78, 1880/81 I.
- Weisz Zsigmond 1876/77—
1881/82.
- Weixelgärtner Ármin 1884/85—
1890/91.
1035. Wellmann Róbert 1885/86—
1887/88 I.
- Wessel Jenő 1895/96-1897/98.
- Weyde Vilmos 1875/76.
- Widder Bódog 1892/93-1895/96.
- Wielnberger (Lóránfi) Antal
1876/77—1878/79.
1040. Wilich Károly 1877/78.
- Wittich Károly 1890/91.
- Wolf Károly 1896/97—1897/98.
- Zacherl Ágost 1885/86-1889/90.
- Zanyiczky Gábor 1895/96.
1045. Zeller Mihály 1892/93-1895/96.
- Zemplényi Tivadar 1883/84—
1885/86.
- Zerreis János 1896/97.
- Zichy István gr. 1897/98.
- Zofahl Pál 1884/85—1888/89.
1050. Zorkóczy Gyula 1892/93—95/96.
- Zubriczky Loránt 1886/87.
- Zucker Frida 1890/91.
- Zvarinyi Lajos 1889/90-1892/93.
- Zvér Ferencz 1872/73-1875/76.
1055. Zsebők János 1891/92-1895/96.
- Zsidó Domokos 1872/73.
- Zsitvay János 1888/89-1891/92.
- Zsoldos Gyula 1890/91.

AZ INTÉZET TAN- ÉS SEGÉDSZEMÉLYZETE

AZ 1897/98-IKI TANÉVBEN.

Igazgató :

KELETI GUSZTÁV, akadémiai képiró, királyi tanácsos, a M. Tud. Akadémia és a Kisfaludy-társaság tagja, a III. oszt. vaskoronarend, a Ferencz József-rend és a porosz III-ik osztályu vörös sas-rend lovagja, Officier de l'instruction publique, az orsz. képzőművészeti tanács, valamint a szerzői jogi állandó szakértő bizottság tagja, a m. kir. rajztanár-vizsgáló bizottság elnöke, az orsz. képzőművészeti társulat alapító tagja, az orsz. rajztanár-egyesület díszelnöke.

Tanárok :

1. SZÉKELY BERTALAN, akad. képiró, az alaki (figurális) rajz és festészet rendes tanára, valamint a fest. boncztan előadója, a Ferencz József-rend és a francia becsületrend lovagja, a m. kir. rajztanárvizsgáló bizottság alelnöke.

2. SCHULEK FRIGYES, kir. tanácsos, akad. építész és építőmester, a M. Tud. Akadémia tagja, az építészeti rajz és stiltan rendes tanára, valamint a látszattannak előadója, a Ferencz József-rend lovagja, a hazai műemlékek országos bizottságának építésze, a M. Tud. Akadémia archæologiai bizottságának tagja, a bécsi « Bauhütte », a magyar mérnök- és építész-egylet, valamint a nemzeti torna egylet alapító tagja, a budapesti építő iparosok testületének, a m. régészeti és anthropologiai társulatnak, az orsz. képzőművé-

szeti társulatnak tagja, több diszoklevél és egyéb kitüntetés tulajdonosa, a budavári főegyház vezérépítésze, a m. kir. rajztanár-vizsgáló bizottság tagja.

3. GYULAY LÁSZLÓ, akad. képiró, az alakrajz rendes tanára, a m. kir. rajztanárvizsgáló bizottság tagja.

4. NADLER RÓBERT, műépítész-festész, az ékítményes és iparművészeti rajz rendes tanára, a m. kir. rajztanárvizsgáló bizottság tagja.

5. VÁRDAI SZILÁRD, a kor. arany érdemkereszt tulajdonosa, okl. rajztanár, az ékítményes rajzolás rendes tanára, a szemléleti látszattan előadója, s e. i. sz. az intézeti könyv- és metszettár őre.

6. BALLÓ EDE, akad. képiró, okl. rajztanár, az alakrajz rendes tanára.

7. AGGHÁZY GYULA, akad. képiró, az alakrajz rendes tanára.

8. HAVRANEK FERENCZ, műépítész, az építészeti alaktan rendes tanára.

9. NEOGRÁDY ANTAL, akad. képiró, a vízfestészet rendes tanára.

10. KOVÁCH GÉZA, okl. rajztanár, a nők számára szervezett geometriai tanfolyam rendes tanára.

11. ERDŐSSY BÉLA, okl. rajztanár, az ékítményes rajz segéd-tanára.

Kültanárok :

12. Dr. BADICS FERENCZ, a M. Tud. Akademia tagja, a budapesti m. kir. tanárképző intézeti gyakorló főgymnasium igazgatója, a magyar nyelv és irodalom előadója, a m. kir. rajztanárvizsgáló bizottság tagja stb.

13. BENCZÚR BÉLA műépítész, a m. kir. iparművészeti iskola rendes tanára, a m. kir. rajztanárvizsgáló bizottság tagja, a műhelyi rajzolás vezetője.

14. DÖRRE TIVADAR, főreáliskolai tanár, az iparművészeti rajz kiegészítő tanára.

15. LORÁNYI ANTAL, akad. szobrász és okl. rajztanár, a m. kir. iparművészeti iskola rendes tanára, a m. kir. rajztanárvizsgáló bizottság tagja, oktatja a rajztanárjelölteket a mintázásban.

16. DR. PASTEINER GYULA, kir. m. tud. egyetemi ny. rendes tanár, a m. kir. rajztanárvizsgáló bizottság tagja stb. Előadja a művészetek történetét.

17. PÉTERFY SÁNDOR, kir. tanácsos, a budapesti áll. polg. tanítónőképezde ny. tanára, az «Eötvös» segély-egylet elnöke, a m. kir. rajztanárvizsgáló bizottság tagja stb., a nevelés- és oktatástan előadója.

18. PÓRSZÁSZ JÓZSEF, okl. mérnök és m. kir. főreáliskolai r. tanár, az orsz. közoktatási tanács bíráló tagja, és a m. kir. rajztanárvizsgáló bizottság tagja; — az elemi és ábrázoló geometria és a geometriai módszertan előadója.

Kisegítő tanerő :

Özv. KOMÓCSY JÓZSEFNÉ okleveles rajztanítónő az alakrajzolásból a női I. és II. osztályban.

Szolgaszemélyzet :

1. FEJES JÓZSEF, kapus.	5. BOSNYÁK LÁSZLÓ.
2. BEDECS ANTAL.	6. SZABÓ GYÖRGY.
3. DOMINIK ISTVÁN.	7. KUCHARIK JÁNOS.
4. TAHIN JÁNOS.	8. MIKLÓS JÁNOS.
9. REINISS ANDRÁS, gépész-fűtő.	

AZ INTÉZET TANESZKÖZEI.

a) LAPMINTÁK.

1. Az egyes szakosztályok tanárai által készült ékítményes és stiltani, építészeti, távlati és boncztani fali táblák.

2. Építészeti műemlékek, iparművészeti tervrajzok, szoborművek és a régi és újabb mesterek jelesebb compositióinak rézmetszetű és fényképmásolatai (nem másolás, hanem csupán tanulmányozás céljára).

b) DOMBORÚ MINTÁK.

1. Régi és újabbkori jeles szoborminták és fejminták, valamint egyes testrészek természet után készült fősöntvényei.

2. Régi és újabbkori jeles ékítmények és építészeti részletek fősöntvényei.

3. Az élő (fej- vagy alak-) minta. Élő férfiak és nők, kik előzetes alku szerint naponként több órán át, meghatározott díjazás fejében mintául állanak és ülnek a növendékek előtt. (Az intézetnek élő minták díjazására fordított évi költsége háromezer forint.)

c) VEGYES TANESZKÖZÖK ÉS KÉSZÜLÉKEK.

Ide tartoznak a távlati készülékek, geometriai testminták, boncz-tani præparatumok s az országos iparművészeti muzeumból tanulmány céljaira időnkint kiszemelt és átengedett műtárgyak stb.

d) A KÖNYVTÁR

tartalmazza: 1. a kül- és belföldi jelesebb szakfolyóiratok főbbjeit; 2. a képzőművészet és magasabb műipar, valamint a sokszorosító művészetek történelmére, fejlődésére, a műszaki eljárásokra, valamint a képzőművészet különböző ágainak segédtudományaira vonatkozó forrásműveket és kézikönyveket, mely szakművek köréből az intézet évi javadalmazásához és szükségletéhez képest folyvást gyarapíttatik. A könyvtárban 1898. január hó 1-én 5128 kötet és 45,972 drb műlap volt, összesen 71,443 frt 59 kr. értékben.

A könyvtár olvasótermét az intézet növendékei — e célra kijelölt órákban — ismereteik gyarapítása végett sűrűn látogatják.

Az intézet felszerelési tárgyainak száma 1897. évi deczember 31-én 6672 drb volt 43,821 frt 76 kr. értékben.

AZ INTÉZET NÖVENDÉKEINEK NÉVSORA

AZ 1897/98-IKI TANÉVBEN.

I. OSZTÁLY.

a) *rajztanárjelöltek* :

Téli félév :

Domsa Flavius
Förstner Tivadar
Hatvani Béla
Hönigschmidt Bódog
5 Háber János
Jancsó Mihály
Kiss Kálmán
Klein Béla vendég
Kozák István
10 Madáchy István
Major Aladár
Mirkva János
Petrányi Miklós
Roleizek Mátyás
15 Schwalm Miksa
Suján Pál
Szunyoghy Farkas
Tamássy Gyula
Udvardy Ignác
20 Vaitzik Jenő
Vlaszaty Béla

Nyári félév :

Besenhofer Frigyes
Domsa Flavius
Förstner Tivadar
Háber János
5 Hatvani Béla
Höllrigl József
Hönigschmidt Bódog
Jancsó Mihály
Klein Béla vendég
10 Kozák István
Leszczynszky Kornél
Madáchy István
Major Aladár
Mirkva János
15 Petrányi Miklós
Roleizek Mátyás
Schwalm Miksa
Suján Pál
Szunyoghy Farkas
20 Tamássy Gyula
Udvardy Ignác
Vaitzik Jenő
Vlaszaty Béla

b) *művésznövendékek* :

Téli félév :

Bellaágh Aladár
 Faragó Ödön vendég
 Frischauf Ferencz
 Harsány Lajos vendég
 5 Hevessy Pál
 Jancsó Jenő vendég
 Jónás Zsigmond
 Kacz Endre
 Klein Jenő vendég
 10 László Zsigmond vendég
 Mészáros Gyula
 Felvinczi Takács Zoltán vendég
 Varga Imre
 Várkonyi József vendég
 15 Virágh Gyula
 Zichy István gr.

Nyári félév :

Bellaágh Aladár
 Blüthgen Arthur vendég
 Bubics József vendég
 Faragó Ödön vendég
 5 Frischauf Ferencz
 Gasparetz Elemér Géza
 Harsány Lajos vendég
 Jancsó Jenő
 Jónás Zsigmond
 10 Kacz Endre
 Keményffy Jenő
 Klein Jenő vendég
 László Zsigmond vendég
 Mészáros Gyula vendég
 15 Podvinecz Sándor vendég
 Szabó Kálmán
 Felvinczi Takács Zoltán vendég
 Teleki Pál gr. vendég
 Várkonyi József vendég
 20 Zichy István gr. vendég

II. OSZTÁLY.

a) *rajztanárjelöltek* :

Téli félév :

Éber Sándor
 Findura Imre
 Forberger Andor
 Funk Gusztáv
 5 Hidegh Béla
 Jankovich István
 Király Gyula
 Kovács István
 Lányik János
 10 Lóssy Géza
 Mendel Béla
 Muszély Ágoston
 Sinkó Pál

Nyári félév :

Éber Sándor
 Farkasfalvi F. Imre
 Forberger Andor
 Funk Gusztáv
 5 Hidegh Béla
 Jankovich István
 Király Gyula
 Kovács István
 Lányik János
 10 Lóssy Géza
 Mendel Béla
 Muszély Ágoston
 Sinkó Pál

Téli félév :

Székely Andor
 15 Tamás Imre
 Vajna Gábor
 17 Wolf Károly

Nyári félév :

Székely Andor
 15 Tamás István
 Vajna Gábor
 17 Wolf Károly

b) *művésznövendékek* :

Téli félév :

Chabada Béla vendég
 Czölder Dezső
 Fáy Sándor vendég
 Freund Jenő
 5 Gróh Béla
 Mihalik Gyula
 Nichold Sándor
 Nieger Károly vendég
 Rasztovich Nándor
 10 Rottmann Miksa
 11 Teőke Andor

Nyári félév :

Czölder Dezső vendég
 Freund Jenő vendég
 Gróh Béla
 Hevessy Pál
 5 Rasztovich Nándor
 Rottmann Miksa vendég
 7 Teőke Andor

III. OSZTÁLY.

a) *rajztanárjelöltek* :

Téli félév :

Baranszki Emil
 Bellák Vincze
 Bocskay István
 Deák Géza
 5 Dienes Károly
 Diviaczky Rezső
 Kálóczy János
 Koós Lajos
 Lehoczky Pál
 10 Mátrai Vilmos
 Ocsvár Rezső
 Pavetics Manó
 Soltész József
 Szirtes Henrik
 15 Vecsery Imre
 16 Wessel Jenő

Nyári félév :

Baranszki Emil
 Bellák Vincze
 Bocskay István
 Deák Géza
 5 Dienes Károly
 Diviaczky Rezső
 Kálóczy János
 Koós Lajos
 Lehoczky Pál
 10 Mátrai Vilmos
 Ocsvár Rezső
 Pavetics Manó
 Soltész József
 Szirtes Henrik
 15 Vecsery Imre
 16 Wessel Jenő

b) *művésznövendékek* :

Téli félév :	Nyári félév :
Jäger István	Jäger István
Lőrinczy Géza	Lőrinczy Géza
Szentmiklóssy Zoltán	Mihalik Gyula
4 Tarr Rezső	Szentmiklóssy Zoltán vendég
	5 Tarr Rezső

IV. OSZTÁLY.

a) *rajztanárjelöltek* :

Téli félév :	Nyári félév :
Behr Dezső	Behr Dezső
Bugát Imre	Bugát Imre
Busitia János	Busitia János
Csergő Lajos	Csergő Lajos
5 Halász József	5 Halász József
Haris Béla	Haris Béla
Király Lajos	Király Lajos
Németh Imre	Németh Imre
Oszwald Lajos	Oszwald Lajos
10 Reinfuss Ede	10 Reinfuss Ede
Schablik Károly	Schablik Károly
Spanyár Pál	Spanyár Pál
Szappanos Béla	Szappanos Béla
Szontagh Tibor	Telegdy Árpád
15 Telegdy Árpád	15 Vladár Ernő
16 Vladár Ernő	

b) *művésznövendékek* :

Téli félév :	Nyári félév :
Buday Lajos	Buday Lajos
Czapek Brunó vendég	Czapek Brunó vendég
csiki Sebestyén Károly	csiki Sebestyén Károly
Demeter Róbert	Demeter Róbert
5 Gál József	5 Glück Károly
Glück Károly	Hrabetz Nándor
Hrabetz Nándor	Juszkó Béla
Juszkó Béla	Keuler József vendég
Keuler József	Kruspér István vendég
10 Kruspér István	10 Löschinger Hugó

Téli félév :

Löschinger Hugó
 Milutinovics Lyubisa
 Nagy Vilmos
 Spitzer Vilmos
 15 Tóth László

Nyári félév :

Mály József vendég
 Milutinovics Lyubisa
 Nagy Vilmos
 Spitzer Vilmos
 15 Tóth László
 16 Visontay Kálmán

NŐI OSZTÁLY.

I. OSZTÁLY.

Téli félév :

Csesznák Irma
 Csukay Lujza vendég
 Engländer Fanny
 Fraenkel Ferenczné vendég
 5 Frankovszky Gizella
 Jámbor Tita vendég
 Justus Ilona
 Kann Teréz
 Keleti Magdolna
 10 Kenedi Erzsébet
 Kiss Aranka vendég
 Knuth Matild
 Kulcsárné Müller Irma vendég
 Komarniczky Mariska
 15 Langenthal Lenke
 Lukács Erzsébet
 Müller Melania vendég
 Pittoni Edith
 Rauscher Mariska
 20 Seffer Gizella
 Tóth Edith
 22 Ujvári Ilona

Nyári félév :

Beniczky Margit vendég
 Csesznák Irma
 Csukay Lujza vendég
 Engländer Fanny
 5 Fraenkel Ferenczné vendég
 Frankovszky Gizella
 Jámbor Tita vendég
 Justus Ilona
 Kann Teréz
 10 Keleti Magdolna
 Kenedi Erzsébet
 Kiss Aranka
 Knuth Matild vendég
 Komarniczky Mariska
 15 Kulcsárné Müller Irma vendég
 Langenthal Lenke
 Lukács Erzsébet
 Müller Melania vendég
 Pittoni Edith
 20 Rauscher Mariska
 Schulek Vilma
 Seffer Gizella
 Tóth Edith vendég
 24 Ujvári Ilona

II. OSZTÁLY.

Téli félév :

Bloch Kornelia vendég
 Géczy Aranka
 Gruber Hedvig
 Hadzsy Olga
 5 Indaly Ilona
 Ihrig Sarolta
 Keszler Johanna vendég
 Kriesch Laura
 Mandl Edith vendég
 10 Stark Mária
 Stempien Mariska
 Szilágyi Ilona
 Tompa Berta
 14 Valker Ágnes

Nyári félév :

Bloch Kornelia vendég
 Géczy Aranka
 Gruber Hedvig
 Hadzsy Olga
 5 Ihrig Sarolta
 Indaly Ilona vendég
 Kessler Johanna vendég
 Kriesch Laura
 Mandl Edith vendég
 10 Szilágyi Ilona
 Tompa Berta vendég
 12 Valker Ágnes

III. OSZTÁLY.

Téli félév :

Benkő Ilona vendég
 Gerdenich Claudina
 Kalivoda Katinka
 Springholcz Mariska
 5 Treitz Péterné

Nyári félév :

Benkő Ilona vendég
 Gerdenich Claudina
 Kalivoda Katinka
 Springholcz Mariska
 5 Treitz Péterné

IV. OSZTÁLY.

Téli félév :

Kubesch Mariska
 Moesz Etelka
 Nagy Jolán
 Scholtz Margit
 5 Tóth Mariska

Nyári félév :

Kubesch Mariska
 Moesz Etelka
 Nagy Jolán
 Scholtz Margit
 5 Tóth Mariska

STATISZTIKAI ADATOK.

Az intézet növendékei közül volt:

	1-ső félév:	2-ik félév:
Rajztanár és rajztanítójelölt	68	69
Műkedvelő és művésznövendék	46	48
Képesített rajztanár és rajztanító	2	2
Nő	46	46
Összesen	162	165

Korra nézve voltak:

	1-ső félév:	2-ik félév:
16 és 20 év között	56	57
20 éven felül	106	108
Összesen	162	165

Előkészültségi fokra nézve:

	1-ső félév:	2-ik félév:
Érettségi vizsgálatot tett	66	68
Előzetesen felsőbb körű tanulmányokat végzett	8	8
Előzetesen középtanodát látogatott	59	59
Előzetesen tanítóképezdét végzett	18	18
Előzetesen alsóbb fokú iskolába járt	11	12
Összesen	162	165

Vallásra nézve:

	1-ső félév:	2-ik félév:
Római katolikus	89	91
Ev. ref. hitvallású	23	23
Ágostai hitvallású	28	29
Görög katolikus	2	2
Görög keleti hitvallású	1	1
Unitárius	1	1
Izraelita	18	18
Összesen	162	165

Anyanyelvre nézve:	1-ső félév:	2-ik félév:
Magyar	152	155
Német	7	7
Román	2	2
Szerb	1	1
Összesen	162	165

Állami ösztöndíjban részesült 28 rajztanár, rajztanító- és rajztanítónőjelölt és 5 művésznövendék, összesen 33.

A kiszolgáltatott ösztöndíjak és segélyek összege 7120 frt.

Beiratási és tandíjban befolyt az 1897—98-iki tanévben: összesen 2274 frt — kr.

A tandíj alól fölmentetett:

a téli tanfélévben	45	növendék
a nyári tanfélévben	56	"

Értesítői díj címén befolyt: összesen 141 frt 60 kr.

A tanévi zárünnepély alkalmával alább nevezett növendékek között kisebb jutalomdíjak osztattak ki összesen 300 frt összegben. A jutalmazottak a következők:

Dienes Károly.	Mihalik Gyula.
Diviaczky Rezső.	Mendel Béla.
Funk Gusztáv.	Nagy Jolán.
Hrabecz Nándor.	Oszwald Lajos.
Ihrig Sarolta.	Petrányi Miklós.
Kacz Endre.	Roleizek Mátyás.
Kalivoda Katinka.	csiki Sebestyén Károly.
Kiss Aranka.	Springholcz Mariska.
Kozák István.	Székely Andor.
Lányik János.	Vaitzik Jenő.
Major Aladár.	Wessel Jenő.
Mátrai Vilmos.	

KÉPESÍTŐ VIZSGÁLATOK EREDMÉNYE

AZ 1897/98-IKI TANÉVRŐL.

Vizsgálatra jelentkezett: 58 jelölt.

Bocsáttatott { szabályszerű előképzettség alapján: 21.
 { ministeri engedélylyel: 28.

Nem bocsáttatott: 9.

Összesen: 49.

A vizsgálatra nem jelent meg: 4 jelölt; vizsgálatot tett tehát: 45 jelölt. Ezek közül képesítést nyert 20 jelölt és pedig:

I. Középiskolai és középfokú ipariskolai rajztanári képesítést:

Illetskó Béla «elégséges»	eredménynyel
Kálóczy János «jó»	«
Oszvald Lajos «jó»	«
Percea Pál «elégséges»	«
Visontay Kálmán «jó»	«
Vladár Ernő «elégséges»	«

II. Tanítóképző intézeti, polgári iskolai és ipartanműhelyi rajztanári képesítést szerzett:

Faragó Ödön «jó»	eredménynyel
Hrabetz Nándor «jó»	«
Kovács László «elégséges»	«
Nagy István «elégséges»	«
Sebestyén Károly «dicséretes»	«
Stenhura Vendel «jó»	«
Szalatsy Rezső «elégséges»	«
Szappanos Béla «elégséges»	«

III. Iparos-tanoncziskolai rajztanítói képesítést szerzett:

Dobosy Elek «elégséges» eredménynyel.

IV. Tanítónőképző intézeti, felsőbb és polgári leányiskolai rajztanítónői képesítést szereztek:

Kubesch Mariska «jó» eredménnyel

Moesz Etelka «jó» «

Nagy Jolán «jó» «

Scholtz Margit «jó» «

Tóth Mariska «jó» «

Javító vizsgálatra utasított: 18.

Ismétlő « « 7.

TUDNIVALÓK A JÖVŐ TANÉVRE.

A beiratkozás az 1898—99-iki tanévre f. évi szeptember hó 9., 10. és 12-ik napjain d. u. 3—6 óráig az intézet igazgatósága által fog eszközölni. Szeptember 9-én és 10-én csak a rendes látogatók (rajztanár-, rajztanító-, rajztanítónőjelöltek és művész-növendékek) fognak beiratkozni, míg a rendkívüli (vendég) látogatók szeptember 12-én, akkor is csak a hely arányában fognak felvétetni.

A beiratási, valamint a félévi tandíj, úgy nemkülönben a 80 krnyi «Értesítői» díj is a beiratkozás alkalmával előzetesen lefizetendő. A beiratási és «Értesítői» díj lefizetése alól senki sem mentetik fel. Ugyanekkor nyújtandók be a tandíjelengedés iránt, vagyontalansági és tanbizonyítványokkal fölszerelt kérvények is.

Ujjonnan belépő növendékek, valamint a vendéglátogatók az első félévi tandíj alól föl nem mentetnek. Egyebekre nézve a felvételi, tanulmányi s fegyelmi szabályzat nyújt kellő utba igazítást.

A felvételi vizsgálatok (próbarajzok készítése) szeptember hó 13. és 14. napjaiban fognak megejtetni.

Budapest, 1898. június hóban.

Keleti Gusztáv

igazgató.

Az orsz. m. ktr. mintarajziskola és rajztanárképzőnek az 1897/98. tanévre megállapított tanóra rendje.

A) A rajztanár- és rajztanító-jelölték részére.

OSZT.	ÓRA	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA	CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT
I.	8—10	Szemléleti látszattan	Alakrajz	Alakrajz	Alakrajz	Alakrajz	Alakrajz
	10—12	Alakrajz	Ékitményes rajz	Ékitményes rajz	Ékitményes rajz	Ékitményes rajz	Ékitményes rajz
	2—4	Mintázás	Bonczalaktan	Mintázás	Mintázás	Mintázás	Mintázás
II.	4—5	Geometriai rajz		Planimetria	Planimetria	Planimetria	Planimetria
	5—6						
	6—7						
III.	8—10	Alakrajz	Alakrajz	Alakrajz	Alakrajz	Alakrajz	Alakrajz
	10—12	Építészeti stil- és alaktan	Műhelyi rajz	Építészeti alaktan (rajz)	Építészeti alaktan (rajz)	Építészeti alaktan (rajz)	Látszattani rajz
	2—4	Iparművészeti rajz	Látszattani rajz	Iparművészeti rajz	Iparművészeti rajz	Iparművészeti rajz	Iparművészeti rajz
IV.	4—5	Geometriai rajz	Ált. nevelés és oktatástan	Látszattan	Stereometria s ábr. geom.	Ált. nevelés és oktatástan	Ált. nevelés és oktatástan
	5—6						
	6—7						
I.	8—10	Alakrajz	Alakrajz	Alakrajz	Alakrajz	Alakrajz	Alakrajz
	10—12	Építészeti stil- és alaktan	Építészeti rajz	Építészeti rajz	Építészeti alaktan (rajz)	Építészeti alaktan (rajz)	Építészeti alaktan (rajz)
	2—4	Iparművészeti rajz	Iparművészeti rajz	Iparművészeti rajz	Iparművészeti rajz	Iparművészeti rajz	Iparművészeti rajz
II.	4—5	Geometriai rajz	Stereometria s ábr. geom.	Stereometria s ábr. geom.	Műtörténelem	Stereometria s ábr. geom.	Műtörténelem
	5—6						
	6—7						
III.	8—10	Alakrajz	Alakrajz	Alakrajz	Alakrajz	Alakrajz	Alakrajz
	10—12	Építészeti stil- és alaktan	Építészeti rajz	Építészeti rajz	Építészeti alaktan (rajz)	Építészeti alaktan (rajz)	Építészeti alaktan (rajz)
	2—4	Iparművészeti rajz	Iparművészeti rajz	Iparművészeti rajz	Iparművészeti rajz	Iparművészeti rajz	Iparművészeti rajz
IV.	4—5	Geometriai rajz	Ált. nevelés és oktatástan	Látszattan	Stereometria s ábr. geom.	Ált. nevelés és oktatástan	Ált. nevelés és oktatástan
	5—6						
	6—7						

ÖSSZESEN

Az orsz. m. kir. mintarajziskola és rajztanárképzőnek az 1897/98. tanévre megállapított tanóra rendje.

B) A rajzitanítónő-jelöltek és női művésznövendékek részére.

OSZT.	ÓRA	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA	CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT
I.	8—10	Alakrajz Mintázás	Alakrajz Ékítményes rajz Mintázás	Szemléleti látszattan Ékítményes rajz Mintázás	Alakrajz Ékítményes rajz Geometria	Alakrajz Ékítményes rajz Szemléleti látszattan(Ism.)	
	10—12						
	2—4						
	4—5						
	5—6						
6—7							
II.	8—10	Alakrajz Iparművészeti rajz	Alakrajz Ékítményes rajz Építészeti stil- és alaktan Magyar irodalom	Alakrajz Ékítményes rajz Műtörténelem	Alakrajz Ékítményes rajz Iparművészeti rajz Ábrázoló geometria	Szemléleti látszattan Ékítményes rajz Iparművészeti stiltan Építészeti stil- és alaktan	
	10—12						
	2—4						
	4—5						
	5—6						
	6—7						
	III.						
10—12							
2—4							
4—5							
5—6							
6—7							
IV		8—10	Alakrajz Látszattan	Alakrajz Ékítményes rajz Iparművészeti rajz	Alakrajz Szemléleti látszattan Aquarell Műtörténelem	Alakrajz Ékítményes rajz Aquarell	Alakrajz Aquarell
	10—12						
	2—4						
	4—5						
	5—6						
	6—7						

S z e n i d o

Jegyzet. A női művésznövendékekre nézve a rajzitanítónő-jelöltek órarendje érvényes, azonban az ékítményes és iparművészeti rajz gyakorlására az iparművészeti stiltan s a magyar irodalom és általános neveléstan hallgatására nem kötelezettek.
Könyvtári órák: Hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön, pénteken 3—7 óráig.

Az orsz. m. kir. mintarajziskola és rajztanárképzőnek az 1897/98. tanévre megállapított tanóra rendje.

C) Férfi művésznövéndékek részére.

OSZ-TÁLY	ÓRA	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA	CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT
I.	8—10	Szemléleti látszattan	Alakrajz	Alakrajz	Alakrajz	Alakrajz	Alakrajz
	10—12	Alakrajz	Mintázás	Mintázás	Mintázás	Mintázás	Mintázás
	2—4	Ábrázoló geometria	Bonczalaklan	Ábrázoló geometria			
	4—5						
	5—6						
	6—7						
II.	8—10	Alakrajz	Alakrajz	Alakrajz	Alakrajz	Alakrajz	Alakrajz
	10—12	Látszattan	Építészeti stil- és alaklan	Mintázás	Mintázás	Szemléleti látszattan	Szemléleti látszattan
	2—4			Látszattan	Aktrajz	Építészeti stil- és alaklan	Építészeti stil- és alaklan
	4—5						
	5—6	Aktrajz	Aktrajz	Aktrajz	Aktrajz	Aktrajz	Aktrajz
	6—7						
III.	8—10	Alakrajz és festés	Alakrajz és festés	Alakrajz és festés	Alakrajz és festés	Alakrajz és festés	Alakrajz és festés
	10—12						
	2—4						
	4—5						
	5—6	Aktrajz	Aktrajz	Aktrajz	Aktrajz	Aktrajz	Aktrajz
	6—7						
IV.	8—10	Alakrajz és festés	Alakrajz és festés	Alakrajz és festés	Alakrajz és festés	Alakrajz és festés	Alakrajz és festés
	10—12						
	2—4						
	4—5						
	5—6	Aktrajz	Aktrajz	Aktrajz	Aktrajz	Aktrajz	Aktrajz
	6—7						

Szünidő

Könyvtári órák: Hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön, pénteken 3—7 óráig.
 Jegyzet. A II. osztálytól kezdve az alakrajz és festés csak a leendő festészekre kötelező, a szobrásznövéndékek ugyanezen időben mintázni tartoznak.

TARTALOM.

	Lapszám
Az intézet célja	3
Szabályzatok :	
I. Kivonat a szervezeti szabályzatból	4
A) Melléklet. Rajztanár- és rajztanítójelöltek tanterve ..	8
B) Melléklet. Rajztanítójelöltek tanterve	16
C) Melléklet. Művésznövendékek tanterve	22
II. Felvételi-, tanulmányi- és fegyelmi szabályzat	25
III. Könyvtári szabályok	34
IV. Szabályzat a rajztanításra képesítő vizsgálatokról	37
Magyar kir. rajztanár-vizsgáló bizottság	50
Az intézet történetéből	51
Az intézet növendékei keletkezésétől az 1897/98-iki tanév végéig ..	61
Az intézet tan- és segédszemélyzete	77
Az intézet taneszközei	79
Az intézet növendékei az 1897/98-iki tanévben	81
Statistikai adatok	87
Képesítő vizsgálatok eredménye	89
Tudnivalók a jövő tanévre	91
Órarend	94

